

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช 2564
(ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566)

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี

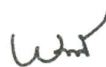
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

ความนำ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่ง โดยเพิ่มทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิตใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและมีสติปัญญาที่เหมาะสมเต็มศักยภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี จึงได้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๖) โดยปรับปรุงจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช ๒๕๖๒ ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความพิการ และศักยภาพของแต่ละบุคคล สามารถนำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมสติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(นายพิชิต สนั่นเอื้อ)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปี บริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามสภาพความพิการของเด็กแต่ละบุคคลให้เต็มศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม และวัฒนธรรมที่เด็ก อาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนา ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการ พัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทอย่างมี คุณภาพ และต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามศักยภาพ มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็ก มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคน
๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
๓. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย มีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้รับเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ได้ลงมือ กระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับสภาพความพิการ และมีการพักผ่อนเพียงพอ
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
๕. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ จังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๖)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด อุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๖) เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็น สำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทตามสภาพความพิการ และความสามารถของแต่ละบุคคล

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด อุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๖) มุ่งให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีพัฒนาการ เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับ ปฐมวัย ดังนี้

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
๒. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย
๕. มีทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายตามหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๒

๑. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตา บอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้

๑.๑ คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียงหากตรวจวัด ความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๖๐ (๖/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๒๐๐ (๒๐/๒๐๐) จนถึง ไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

๑.๒ คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาข้างดี เมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๑๘ (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ (๒๐/๗๐)

๒. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึง หูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๒.๑ คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยิน ไม่ว่าใส่หรือไมใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน ๙๐ เดซิเบลขึ้นไป

๒.๒ คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบลลงมา ถึง ๒๖ เดซิเบล

๓. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจน ในการปฏิบัติตนในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาดำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะ จาก ๑๐ ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม / การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในการชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ ๑๘ ปี

๔. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๔.๑ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมส่วนหรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ

๔.๒ บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือมีโรคประจำตัว ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

๕. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วน ที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

๖. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็ว และจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียน หรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหา และหน้าที่ของภาษา

๗. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจ หรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์หรือความคิด เช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น

๘. บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วน ซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคม และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรมหรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ ๓๐ เดือน

๙. บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน ๑๓ มาตรฐาน ประกอบด้วย

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุนทรีย์ที่ดี

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ตามศักยภาพ

๕. พัฒนาการด้านทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ ประกอบด้วย ๑ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๑๓ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท

ในมาตรฐานนี้ แบ่งมาตรฐานได้ ๘ ประเภทความพิการ คือ

มาตรฐานที่ ๑๓.๑ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น

มาตรฐานที่ ๑๓.๒ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน

มาตรฐานที่ ๑๓.๓ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๑๓.๔ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการ เคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

มาตรฐานที่ ๑๓.๕ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ๑๓.๖ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา

มาตรฐานที่ ๑๓.๗ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

มาตรฐานที่ ๑๓.๘ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๖)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์	ทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ
๑. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุขนิสัยที่ดี มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน ๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม ๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมตามศักยภาพ มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตามศักยภาพ มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ตามศักยภาพ มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ตามศักยภาพ	๕. พัฒนาการด้านทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ มาตรฐานที่ ๑๓ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท มาตรฐานที่ ๑๓.๑ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น มาตรฐานที่ ๑๓.๒ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน มาตรฐานที่ ๑๓.๓ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา มาตรฐานที่ ๑๓.๔ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ มาตรฐานที่ ๑๓.๕ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้ มาตรฐานที่ ๑๓.๖ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา มาตรฐานที่ ๑๓.๗ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ มาตรฐานที่ ๑๓.๘ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

เวลาเรียน

การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กใน ๑ ปีการศึกษาโดยประมาณ มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือศูนย์การศึกษาพิเศษ เวลาเรียนจึงขึ้นอยู่กับความพร้อมพัฒนาการและศักยภาพของเด็กพิการตามประเภทและสภาพความพิการของแต่ละบุคคล

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	บริการเสริมหลักสูตร
๑. กิจกรรมวิชาการ ๒. กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม ๓. กิจกรรมทัศนศึกษา ๔. กิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)	๑. กายภาพบำบัด ๒. กิจกรรมบำบัด ๓. แก๊สการพูดโดยครู ๔. แพทย์แผนไทย ๕. ธาราบำบัด ๖. ศิลปะบำบัด ๗. การบริการจิตวิทยา ๘.การพยาบาล

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้ ๑.๑ น้ำหนัก ส่วนสูงและเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด – ๓ ปี	๑. น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ ๒. เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์
๓ – ๖ ปี	๑. น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย

ตัวบ่งชี้ ๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด – ๓ ปี	๑. มีภูมิต้านทานโรค ไม่ป่วยบ่อย ขับถ่ายเป็นเวลา รับประทานอาหาร นอนและพักผ่อนเหมาะสมกับวัย ๒. กิจกรรมการเคลื่อนไหวสอดคล้องตามพัฒนาการ
๓ – ๔ ปี	๑. ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำที่สะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๒. ล้างมือก่อน-หลังรับประทานอาหารและหลังจากขับถ่าย การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๓. ดูแลสุขภาพช่องปากและฟันโดยมีผู้ชี้แนะ ๔. นอนพักผ่อนเป็นเวลา ๕. ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
๔ – ๕ ปี	๑. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดด้วยตนเอง ๒. ล้างมือก่อน-หลังรับประทานอาหารและหลังจากขับถ่าย การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมได้ด้วยตนเอง ๓. ดูแลสุขภาพช่องปากและฟันโดยการบ้วนปาก/แปรงฟันได้ด้วยตนเอง ๔. นอนพักผ่อนเป็นเวลา ๕. ออกกำลังกายเป็นเวลา

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๕ - ๖ ปี	๑. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการอาหารหลัก ๕ หมู่และดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง ๒. ล้างมือก่อน-หลังรับประทานอาหารและหลังจากขับถ่าย การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมได้ด้วยตนเอง ๓. ดูแลสุขภาพช่องปากและฟันโดยการแปรงฟันได้ด้วยตนเอง ๔. นอนพักผ่อนเป็นเวลา ๕. ออกกำลังกายเป็นเวลา

ตัวบ่งชี้ ๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ
๔ - ๕ ปี	๑. เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง
๕ - ๖ ปี	๑. เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว

และประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้ ๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด - ๒ เดือน	๑. นอนคว่ำ ยกศีรษะและหันไปข้างใดข้างหนึ่งได้
๒ - ๔ เดือน	๑. นอนคว่ำยกศีรษะและอกพ้นพื้น ๒. เมื่อจับยืนเริ่มลงน้ำหนักที่เท้าทั้งสองข้างได้
๔ - ๖ เดือน	๑. ยืนหน้าอกพ้นพื้น โดยใช้แขนช่วย ๒. นั่งได้ โดยต้องมีผู้ประคอง นั่งโดยใช้มื่อยืนพื้นด้วยตนเอง
๖ - ๙ เดือน	๑. นั่งหลังตรงและเอี้ยวตัวใช้มือเล่นได้อย่างอิสระ ๒. คลานโดยใช้มือและเข่า ๓. ยืนเกาะเครื่องเรือนสูงระดับอกได้
๙ เดือน - ๑ ปี	๑. ยืนทรงตัว (ตั้งไข่) ได้ช่วงสั้น ๆ ๒. หย่อนตัวลงนั่งจากท่ายืน
๑ ปี - ๑ ปี ๖ เดือน	๑. ลุกขึ้นยืนด้วยตนเอง ๒. ยืนได้เองอย่างอิสระ ๓. ยืนแล้วก้มลงหยิบของที่พื้นได้ ๔. เดินได้เองโดยปล่อยแขนเป็นอิสระและแกว่งแขนตามสบาย ๕. เริ่มวิ่งหรือเดินเร็ว ๆ ได้
๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี	๑. เดินขึ้นบันได โดยมีมือข้างหนึ่งจับราวบันไดอีกมือจับมือผู้ใหญ่ก้าวเท้าโดยมีการพักเท้าในขั้นเดียวกัน ๒. วิ่งและหยุดได้ทันที และเริ่มวิ่งใหม่

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๒ - ๓ ปี	๑. นั่งยอง ๆ เล่นโดยไม่เสียการทรงตัว ๒. เดินถอยหลังได้ ๓. เดินขึ้นลงบันได โดยมีมือข้างหนึ่งจับราวและก้าวเท้าโดยมีการพักเท้าในขั้นเดียวกัน ๔. กระโดดอยู่กับที่ โดยเท้าทั้งสองข้างลอยพ้นพื้น ๕. ยืนขาเดียวได้
๓ - ๔ ปี	๑. เดินตามทิศทางที่กำหนดได้ ๒. กระโดดสองขาขึ้นลงบนพื้นต่างระดับได้ ๓. กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางได้ ๔. วิ่งแล้วหยุดได้ตามที่กำหนด ๕. รับลูกบอลโดยใช้มือและลำตัวช่วย
๔ - ๕ ปี	๑. เดินต่อเท้าไปข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน ๒. กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ โดยไม่เสียการทรงตัว ๓. วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ ๔. รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสองข้าง
๕ - ๖ ปี	๑. เดินต่อเท้าถอยหลังเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน ๒. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว ๓. วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว ๔. รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้

ตัวบ่งชี้ ๒.๒ ใช้มือ-ตาประสานสัมพันธ์กัน

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด - ๒ เดือน	๑. จ้องมองได้ มองเห็นในระยะห่าง ๘-๑๒ นิ้ว
๒ - ๔ เดือน	๑. มองตามวัตถุที่เคลื่อนไหว ๒. กำหรือจับสิ่งของที่ใส่ไว้ในมือ
๔ - ๖ เดือน	๑. เอื้อมมือคว้าใกล้ ๆ ตัวได้ ๒. เปลี่ยนมือถือของได้ที่ละมือ
๖ - ๙ เดือน	๑. มองตามวัตถุหรือสิ่งของตก ๒. จับวัตถุหรือสิ่งของมากระทบกันด้วยมือ ๒ ข้าง ๓. เริ่มใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลางหยิบของชิ้นเล็ก ๆ
๙ เดือน - ๑ ปี	๑. หยิบวัตถุหรือสิ่งของใส่และเอาออกจากภาชนะได้ ๒. ถือ กัด และเคี้ยวอาหารได้ด้วยตนเอง
๑ ปี - ๑ปี ๖ เดือน	๑. วางก้อนไม้ซ้อนกันได้ ๒ ก้อน ๒. เปิดหนังสือทีละ ๓-๔ หน้า
๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี	๑. วางก้อนไม้ซ้อนกันได้ ๔-๖ ก้อน ๒. เปิดพลิกหน้าหนังสือได้ที่ละแผ่น

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๒ - ๓ ปี	๑. จับสีเทียนแท่งใหญ่เพื่อขีดเขียนได้ ๒. เขียนแบบลากเส้นเป็นวงต่อเนื่องหรือเส้นตรงแนวดิ่ง
๓ - ๔ ปี	๑. ใช้กรรไกรตัดกระดาษจากกันทำได้โดยใช้มือเดียว ๒. เขียนรูปวงกลมตามแบบได้ ๓. ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ ซม. ได้
๔ - ๕ ปี	๑. ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้ ๒. เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน ๓. ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๕ ซม. ได้
๕ - ๖ ปี	๑. ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้ ๒. เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน ๓. ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๒๕ ซม. ได้

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้ ๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด - ๓ ปี	๑. อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม หัวเราะง่าย แววตามีความสุข
๓ - ๔ ปี	๑. แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
๔ - ๕ ปี	๑. แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตาม สถานการณ์
๕ - ๖ ปี	๑. แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ ๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด - ๒ เดือน	๑. ยิ้มและหัวเราะได้เมื่อพอใจ ๒. สบตา จ้องหน้าพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู
๒ - ๔ เดือน	๑. ผูกพันกับพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูใกล้ชิด ๒. ยิ้มทักทายเมื่อเห็นหน้าคนคุ้นเคย
๔ - ๖ เดือน	๑. แสดงอารมณ์ที่หลากหลายผ่านการส่งเสียง
๖ - ๙ เดือน	๑. แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ๒. แสดงอาการกลัวคนแปลกหน้า
๙ เดือน - ๑ ปี	๑. แสดงความสนใจติดผู้เลี้ยงดูตนเองมากกว่าคนอื่น ๒. แสดงความต้องการของตนเองมากขึ้น
๑ ปี - ๑ ปี ๖ เดือน	๑. แสดงความชอบไม่ชอบส่วนตัวอย่างชัดเจน
๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี	๑. แสดงความรักต่อผู้อื่น ๒. แสดงความกังวลเมื่อแยกจากคนใกล้ชิด

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๒ - ๓ ปี	๑. แสดงความพอใจเมื่อทำสิ่งต่าง ๆ สำเร็จ
๓ - ๔ ปี	๑. กล้าพูดกล้าแสดงออก ๒. แสดงความภาคภูมิใจในผลงานตนเอง
๔ - ๕ ปี	๑. กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์ ๒. แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง
๕ - ๖ ปี	๑. กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ๒. แสดงความภาคภูมิใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ ๔.๑ สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะดนตรี และการเคลื่อนไหว

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด - ๒ เดือน	๑. หุตุร้องไห้เมื่อมีคนอุ้ม
๒ - ๔ เดือน	๑. มีปฏิกิริยาโต้ตอบด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อเห็นหรือได้ยินเสียงคนและสิ่งที่คุ้นเคย
๔ - ๖ เดือน	๑. ยิ้มทักทายแสดงอาการดีใจ เมื่อเห็นสิ่งที่ตัวเองพอใจ ๒. จำหน้าแม่และคนคุ้นเคยได้ ๓. เล่นของเล่นที่มีเสียงได้
๖ - ๙ เดือน	๑. แสดงออกถึงการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ๒. เลียนแบบกิริยาท่าทางของผู้อื่นอย่างง่าย ๆ
๙ เดือน - ๑ ปี	๑. มองผู้ใหญ่หรือเด็กคนอื่น ๆ ทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด
๑ ปี - ๑ ปี ๖ เดือน	๑. เริ่มคุ้นเคยกับคนอื่น ๒. ขอความช่วยเหลือ เมื่อต้องการ
๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี	๑. ชอบการออกไปเที่ยวนอกบ้าน ๒. แสดงความเป็นเจ้าของ
๒ - ๓ ปี	๑. สนใจหรือมีความสุขเมื่อได้ยินเสียงดนตรี
๓ - ๔ ปี	๑. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ๒. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี
๔ - ๕ ปี	๑. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ๒. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี ๓. สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทางหรือเคลื่อนไหวประกอบเพลงและดนตรี

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๕ - ๖ ปี	๑. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ๒. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี ๓. สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทางหรือเคลื่อนไหวประกอบเพลงจังหวะ และ ดนตรี

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้ ๕.๑ ซื่อสัตย์สุจริต

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น
๔ - ๕ ปี	๑. ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ
๕ - ๖ ปี	๑. ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ ๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๕ ปี	๑. แสดงความรักเพื่อน หรือมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง ๒. แสดงความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ แบ่งปัน บุคคลอื่น
๕ - ๖ ปี	๑. แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง ๒. แสดงความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ แบ่งปัน บุคคลอื่น

ตัวบ่งชี้ ๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น
๔ - ๕ ปี	๑. แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น
๕ - ๖ ปี	๑. แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์

ตัวบ่งชี้ ๕.๔ มีความรับผิดชอบ

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เมื่อมีผู้ช่วยเหลือ
๔ - ๕ ปี	๑. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๕ - ๖ ปี	๑. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 ตัวบ่งชี้ ๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๖ - ๙ เดือน	๑. ถือขวดนมด้วยตนเอง
๙ เดือน - ๑ ปี	๑. หยิบอาหารกินได้ ๒. ดื่มน้ำจากแก้ว ๓. ให้ความร่วมมือเวลาแต่งตัว
๑ ปี - ๑ ปี ๖ เดือน	๑. ถอดเสื้อผ้าง่าย ๆ ได้ ๒. เริ่มช่วยเหลือตนเองในการแปรงฟันล้างมือ โดยมีผู้ช่วยเหลือ ๓. เริ่มฝึกขับถ่าย ๔. ดื่มน้ำจากหลอดได้
๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี	๑. ใช้ช้อนตักอาหารเข้าปากด้วยตนเอง แต่หกบ้าง ๒. ช่วยเหลืองานบ้านง่าย ๆ
๒ - ๓ ปี	๑. สวมเสื้อผ้าโดยมีผู้ช่วยเหลือ ๒. บอกได้ว่าตนเองต้องการขับถ่าย
๓ - ๔ ปี	๑. แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ ๒. รับประทานอาหารด้วยตนเอง ๓. ใช้ห้องน้ำห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ
๔ - ๕ ปี	๑. แต่งตัวด้วยตนเอง ๒. รับประทานอาหารด้วยตนเอง ๓. ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
๕ - ๖ ปี	๑. แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว ๒. รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี ๓. ใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง ๔. สามารถแปรงฟันด้วยตนเองได้

ตัวบ่งชี้ ๖.๒ มีวินัยในตนเอง

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๒. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๓. รู้จักรอคอย
๔ - ๕ ปี	๑. เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง ๒. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
๕ - ๖ ปี	๑. เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง ๒. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ ๖.๓ ประหยัดและพอเพียง

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง โดยการช่วยเหลือ
๔ - ๕ ปี	๑. ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๕ - ๖ ปี	๑. ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง ด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้ ๗.๑ สนใจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด - ๒ เดือน	๑. สนใจมอง ใบหน้าคนมากกว่าสิ่งของ
๒ - ๔ เดือน	๑. กรอกตามองตามสิ่งของหรือวัตถุที่มีเสียง
๔ - ๖ เดือน	๑. มองสิ่งของที่อยู่รอบ ๆ และในระยะใกล้ได้ ๒. แสดงความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และพยายามหยิบของในระยะที่เอื้อมถึง
อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๖ - ๙ เดือน	๑. เริ่มรู้จักสิ่งของในชีวิตประจำวัน
๙ เดือน - ๑ ปี	๑. รับรู้และแสดงออกถึงการกลับมาของบุคคลหรือสิ่งของ
๑ ปี - ๑ปี ๖ เดือน	๑. สำรวจสิ่งของ โดยใช้หลาย ๆ วิธี
๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี	๑. สังเกต สำรวจลองผิดลองถูกกับคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ
๒ - ๓ ปี	๑. อยากรู้สิ่งต่าง ๆ ๒. ถามบ่อยถามซ้ำ ๓. จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ยาวนานขึ้น

ตัวบ่งชี้ ๗.๒ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการช่วยเหลือ ๒. เก็บและทิ้งขยะได้ถูกที่โดยการช่วยเหลือ
๔ - ๕ ปี	๑. มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๒. เก็บและทิ้งขยะได้ถูกที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๕ - ๖ ปี	๑. ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง ๒. เก็บและทิ้งขยะได้ถูกที่ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ ๗.๓ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย และรักความเป็นไทย

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๒. แสดงท่าทางหรือกล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๓. หยุดยืนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๔ - ๕ ปี	๑. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง ๒. กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง ๓. ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี
๕ - ๖ ปี	๑. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ ๒. กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง ๓. ยืนตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้ ๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๖ ปี	๑. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน

ตัวบ่งชี้ ๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. เล่นร่วมกับเพื่อนได้ ๒. ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคย
๔ - ๕ ปี	๑. เล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่มได้ ๒. ยิ้ม ทักทายหรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง
๕ - ๖ ปี	๑. เล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย ๒. ยิ้ม ทักทายและพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ตัวบ่งชี้ ๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๒. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๓. ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ
๔ - ๕ ปี	๑. มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๒. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเองเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๓. ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรง เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๕ - ๖ ปี	๑. มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง ๒. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ๓. ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ ๙.๑ รับรู้และเข้าใจความหมายของภาษาได้

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด - ๒ เดือน	๑. ตอบสนองต่อเสียง
๒ - ๔ เดือน	๑. หยุดฟังเสียง และหันตามเสียงเคาะ
๔ - ๖ เดือน	๑. หันตามเสียงจ้องมองปากคน
๖ - ๙ เดือน	๑. รับรู้ภาษาและแสดงสีหน้าท่าทาง ๒. หันหาเมื่อเรียกชื่อ ๓. ตอบสนองต่อคำสั่งง่าย ๆ
๙ เดือน - ๑ ปี	๑. รู้ว่าคำ แต่ละคำมีความหมายต่างกัน อย่างน้อย ๓-๕ คำ ๒. ปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ โดยใช้ท่าทางประกอบ ๓. ตอบสนองต่อคำโดยใช้ท่าทางประกอบคำ
๑ ปี - ๑ ปี ๖ เดือน	๑. หยิบหรือชี้ตามคำบอก ๒. ชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย ๑ ส่วน
๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี	๑. ปฏิบัติตามคำสั่งได้ ทีละ ๑ คำสั่ง ๒. สนใจของจำลองหรือรูปภาพตามระยะเวลาที่ครูกำหนดไว้
๒ - ๓ ปี	๑. ฟังและสนใจดูหนังสือนิทานภาพ ๒. แสดงท่าทางประกอบเพลง ๓. ชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย ๗ ส่วน

ตัวบ่งชี้ ๙.๒ แสดงออกและ/หรือพูดเพื่อสื่อความหมายได้

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
แรกเกิด - ๒ เดือน	๑. ส่งเสียงในคอ
๒ - ๔ เดือน	๑. ส่งเสียง อ้อแอ้ ได้ตอบ
๔ - ๖ เดือน	๑. ส่งเสียงที่ไม่มีมีความหมาย ๒. ส่งเสียงได้หลายเสียง
๖ - ๙ เดือน	๑. พยายามเลียนเสียงต่าง ๆ ๒. ทำเสียงซ้ำ ๆ เช่น หม่ำ หม่ำ
๙ เดือน - ๑ ปี	๑. รู้จักเชื่อมโยงคำพูดกับการกระทำ เช่น ปฏิเสธโดยการส่ายหน้า ใช้มือผลักออก หันหน้าหนี ๒. พูดคำพยางค์เดียวได้อย่างน้อย ๒ คำ
๑ ปี - ๑ ปี ๖ เดือน	๑. พูดคำพยางค์เดียว ที่มีความหมายได้ ๔ คำ
๑ ปี ๖ เดือน - ๒ ปี	๑. พูดคำตามพยางค์ท้าย
๒ - ๓ ปี	๑. พูดเป็นวลีสั้น ๆ เช่น ไปเที่ยว กินข้าว ๒. มักจะถามคำถาม “อะไร” และ “ทำไม”

ตัวบ่งชี้ ๙.๓ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. แสดงอาการรับรู้หรือเข้าใจจากเรื่องที่ฟัง ๒. ตอบคำถามง่าย ๆ เกี่ยวกับตนเองได้
๔ - ๕ ปี	๑. แสดงอาการรับรู้หรือเข้าใจและสนทนาโต้ตอบจากเรื่องที่ฟัง ๒. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องรอบตัว
๕ - ๖ ปี	๑. บอกความต้องการของตนเองได้ ๒. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องเล่าหรือนิทาน ๓. เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ ๙.๔ อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. อ่านภาพ และเข้าใจความหมายของภาพ ๒. เขียนขีดเขียน อย่างอิสระ
๔ - ๕ ปี	๑. อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัด ๒. เขียนเส้นพื้นฐาน ๑๓ เส้น ๓. เขียนคล้ายตัวอักษร
๕ - ๖ ปี	๑. อ่านภาพสัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือกวาดตามอง จุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ ๒. เขียนตัวอักษรตามรอยปะ ๓. การเขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ ๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. บอกลักษณะของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส ๒. จับคู่หรือเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะเดียว ๓. คัดแยกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน
๔ - ๕ ปี	๑. บอกลักษณะ และส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส ๒. จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว ๓. จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ โดยใช้อย่างน้อยหนึ่งลักษณะเป็นเกณฑ์ ๔. เรียงลำดับขนาดของสิ่งของ อย่างน้อย ๓ ลำดับ

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๕ - ๖ ปี	๑. บอกลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส ๒. จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบสองลักษณะขึ้นไป ๓. จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ตั้งแต่สองลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์ ๔. เรียงลำดับขนาดของสิ่งของอย่างน้อย ๔ ลำดับ

ตัวบ่งชี้ ๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. ระบุสิ่งที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ
๔ - ๕ ปี	๑. ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๒. คาดเดา หรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น
๕ - ๖ ปี	๑. อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำด้วยตนเอง ๒. คาดเดา หรือคาดคะเน สิ่งที่จะต้องเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล

ตัวบ่งชี้ ๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ๒. แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก
๔ - ๕ ปี	๑. ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น ๒. ระบุปัญหา และแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก
๕ - ๖ ปี	๑. ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น ๒. ระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ ๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด อย่างอิสระ
๔ - ๕ ปี	๑. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง
๕ - ๖ ปี	๑. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองโดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิม

ตัวบ่งชี้ ๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง
๔ - ๕ ปี	๑. เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่
๕ - ๖ ปี	๑. เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ ๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ๒. สนใจฟังด้วยตนเอง
๔ - ๕ ปี	๑. กระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรม ๒. สนใจเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น
๕ - ๖ ปี	๑. กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ ๒. สนใจหยิบหนังสือมาอ่านสื่อความคิดด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ ๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๓ - ๔ ปี	๑. ใช้ประโยคคำถามว่า “ใคร” “อะไร” ในการค้นหาคำตอบ
๔ - ๕ ปี	๑. ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ ตามวิธีการที่มีผู้ชี้แนะ ๒. ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ
๕ - ๖ ปี	๑. ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ ตามวิธีการของตนเอง ๒. ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ

มาตรฐาน ๑๓ มีการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท

มาตรฐาน ๑๓.๑ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. มีความสามารถในการบูรณาการประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการดำรงชีวิต	๑.๑ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการเห็นที่เหลืออยู่ (สำหรับบุคคลสายตาสีเข้มนาง) ในการมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ ๑.๒ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการได้ยินเสียงต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมได้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	๑.๓ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการดมกลิ่นสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ ๑.๔ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการชิมรสสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ ๑.๕ รับรู้ต่อการ ใช้ประสาทสัมผัสทางผิวหนังสัมผัสสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและในสภาพแวดล้อมได้ ๑.๖ รับรู้ต่อการใช้ประสาทการรับรู้การทรงตัวได้ ๑.๗ รับรู้ต่อการใช้ประสาทการรับรู้การเคลื่อนไหวเอ็นและข้อต่อได้ ๑.๘ ใช้ประสาทสัมผัสในการรับประทานอาหาร
๒. มีความสามารถในการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวของคนตาบอด	๒.๑ มีความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวของคนตาบอด ๒.๒ เดินทางกับผู้นำทางได้อย่าง เหมาะสมและปลอดภัย ๒.๓ เดินโดยอิสระในสถานที่คุ้นเคยได้อย่างอิสระและปลอดภัย
๓. มีการเตรียมความพร้อมในการอ่านอักษรเบรลล์	๓.๑ เคลื่อนที่มือและนิ้วมือในการสัมผัสจุดบน เส้นบนและภาพบนได้ตามแบบ
๔. มีการเตรียมความพร้อมในการเขียนอักษรเบรลล์	๔.๑ ใส่และเลื่อนกระดาษในสแลต (Slate) ได้อย่างถูกวิธี ๔.๒ จับสไตลัส (Stylus) ในการเขียนจุดบนได้อย่างถูกวิธี
๕. มีความสามารถในการอ่านอักษรเบรลล์พยัญชนะไทยที่มีเซลล์เดียวและตัวเลข	๕.๑ การอ่านอักษรเบรลล์ไทยที่เป็นพยัญชนะเซลล์เดียวและตัวเลข
๖. มีความสามารถในการเขียนอักษรเบรลล์พยัญชนะไทยที่มีเซลล์เดียวและตัวเลข	๖.๑ การเขียนอักษรเบรลล์ที่เป็นพยัญชนะไทยเซลล์เดียว และตัวเลข
๗. มีความสามารถในการใช้ลูกคิด	๗.๑ การใช้ลูกคิดในการบวกลบง่าย ๆ
๘. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๘.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๘.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๘.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

มาตรฐาน ๑๓.๒ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. สามารถใช้และดูแลเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม	๑.๑ บอกส่วนต่าง ๆ ของเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม ๑.๒ ใช้เครื่องช่วยฟังได้ถูกต้องหรือเครื่องประสาทหูเทียม ๑.๓ ดูแลรักษาเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม
๒. สามารถใช้การได้ยินที่หลงเหลืออยู่ในชีวิตประจำวัน	๒.๑ รู้ว่ามีเสียง/ไม่มีเสียง ๒.๒ บอกเสียงที่ได้ยิน ๒.๓ บอกแหล่งที่มาของเสียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๓. สามารถเปล่งเสียงหรือพูดตามแบบ	๓.๑ เปล่งเสียงคำที่ไม่มีความหมายตามแบบ ๓.๒ พูดคำง่าย ๆ ที่มีความหมายตามแบบ ๓.๓ พูดเป็นวลีง่าย ๆ ตามแบบ ๓.๔ พูดเป็นประโยคง่าย ๆ ตามแบบ
๔. สามารถอ่านริมฝีปาก	๔.๑ อ่านริมฝีปากและเข้าใจความหมาย ๔.๒ ทำรูปปากเป็นคำที่มีความหมายและผู้อื่นเข้าใจได้ ๔.๓ ทำรูปปากเป็นวลีง่าย ๆ และผู้อื่นเข้าใจได้ ๔.๔ ทำรูปปากเป็นประโยคง่าย ๆ และผู้อื่นเข้าใจได้
๕. สามารถใช้ภาษาท่าทางและภาษามือในการสื่อสาร	๕.๑ ใช้ภาษาท่าทางในการสื่อสาร ๕.๒ ใช้ภาษามือบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ๕.๓ ใช้ภาษามือเพื่อการสนทนาและสื่อสาร
๖. สามารถสะกดนิ้วมือ	๖.๑ สะกดนิ้วมือพยัญชนะไทย ๖.๒ สะกดนิ้วมือ สระและสระเปลี่ยนรูป ๖.๓ สะกดนิ้วมือ วรรณยุกต์ ๖.๔ สะกดนิ้วมือชื่อตนเอง ๖.๕ สะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ ๖.๖ สะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ
๗. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๗.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๗.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๗.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

มาตรฐาน ๑๓.๓ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. สามารถสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์	๑.๑ สื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์
๒. สามารถดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน	๒.๑ ดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน
๓. มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม	๓.๑ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม
๔. รู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน	๔.๑ ใช้สิ่งของสาธารณะอย่างเหมาะสม
๕. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๕.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๕.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๕.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

มาตรฐาน ๑๓.๔ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. ดูแลสุขอนามัยเพื่อป้องกัน ภาวะแทรกซ้อน	๑.๑ ดูแลหรือทำความสะอาดแผลกดทับได้ ๑.๒ บริหารกล้ามเนื้อและข้อต่อเพื่อคงสภาพได้ ๑.๓ จัดท่านั่ง ท่านอน หรือทำกิจกรรมในท่าทางที่ถูกต้อง ๑.๔ ดูแลอุปกรณ์ เครื่องช่วยส่วนตัวได้
๒. สามารถใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์ เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง (Walker รถเข็น ไม้เท้า ไม้ค้ำยัน ฯลฯ)	๒.๑ เคลื่อนย้ายตนเองในการใช้อุปกรณ์เครื่องช่วย ๒.๒ ทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเองได้ ๒.๓ เคลื่อนย้ายตนเองด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วย บนทางราบและทางลาดได้ ๒.๔ เก็บรักษาและดูแลอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเองได้
๓. สามารถใช้และดูแลรักษา อุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ ดัดแปลง	๓.๑ ถอดและใส่กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลง ๓.๒ ใช้กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลงในการทำ กิจกรรม ๓.๓ เก็บรักษาและดูแลกายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ ดัดแปลง
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๔.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้
๕. ควบคุมอวัยวะที่ใช้ในการพูด การเคี้ยว และการกลืน	๕.๑ ควบคุมกล้ามเนื้อรอบปากได้ ๕.๒ ควบคุมการใช้ลิ้นได้ ๕.๓ เป่าและดูดได้ ๕.๔ เคี้ยวและกลืนได้ ๕.๕ ควบคุมน้ำลายได้

มาตรฐาน ๑๓.๕ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. มีความสามารถในการรับรู้การได้ยิน	๑.๑ จำเสียงจากสิ่งที่ได้ยินในชีวิตประจำวัน ๑.๒ จำแนกเสียงที่แตกต่าง ๑.๓ แยกเสียงที่กำหนดให้ออกจากเสียงอื่น ๆ ได้
๒. มีความสามารถในการรับรู้การเห็น	๒.๑ การจำภาพที่เห็นในชีวิตประจำวัน ๒.๒ การแยกวัตถุ ภาพ ตัวพยานะที่กำหนดให้อยู่ในพื้นที่ ต่างกัน ๒.๓ ตากับมือเคลื่อนไหวสัมพันธ์กัน ๒.๔ การบอกส่วนที่หายไปของรูปภาพที่กำหนด

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	๒.๕ บอกความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตำแหน่ง ลำดับ รูปร่างของ สิ่งที่อยู่รอบตัว
๓. มีความสามารถในการจัดลำดับความคิด	๓.๑ เรียงลำดับเหตุการณ์ ขั้นตอนในการเล่นหรือการทำกิจกรรมได้
๔. มีความสามารถในการจัดระเบียบ ตนเอง	๔.๑ จัดการตนเองได้ ๔.๒ จัดลำดับกิจกรรมตนเองได้
๕. มีความสามารถในการบอกตำแหน่ง/ ทิศทาง	๕.๑ บอกทิศทางหรือตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ
๖. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๖.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๖.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๖.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

มาตรฐาน ๑๓.๖ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. สามารถควบคุมอวัยวะในการออกเสียง	๑.๑ เคลื่อนไหวอวัยวะในการพูด ๑.๒ ควบคุมอวัยวะในการพูด
๒. สามารถออกเสียงตามหน่วยเสียงได้ ชัดเจน	๒.๑ การออกเสียง หน่วยเสียงสระได้ชัดเจน ๒.๒ การออกเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะได้ชัดเจน ๒.๓ การออกเสียงคำได้ชัดเจน ๒.๔ การออกเสียงคำถูกต้องตามโครงสร้างภาษา
๓. สามารถเปล่งเสียงให้เหมาะสมกับ ธรรมชาติของแต่ละคน	๓.๑ เปล่งเสียงในระดับเสียงที่ทำให้ผู้อื่นฟังได้
๔. สามารถควบคุมจังหวะการพูด	๔.๑ ควบคุมจังหวะการพูดได้เป็นจังหวะปกติ (๗๐-๑๐๐ คำต่อนาที) ๔.๒ พูดได้คล่องหรือลดภาวะการติดอ่าง ๔.๓ พูดเว้นวรรคตอนได้ถูกต้อง
๕. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๕.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๕.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๕.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

มาตรฐาน ๑๓.๗ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้	๑.๑ ควบคุมความรู้สึกหรืออารมณ์ของตนเองได้ ๑.๒ แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๒. สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม	๒.๑ ควบคุมตนเองในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม
๓. สามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคม	๓.๑ การปฏิบัติตามกฎกติกาและมารยาททางสังคมได้อย่างถูกต้อง
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๔.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

มาตรฐาน ๑๓.๘ การพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. ตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้เหมาะสม	๑.๑ ตอบสนองต่อการทรงตัวได้เหมาะสม ๑.๒ ตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวเอ็นและข้อต่อได้เหมาะสม ๑.๓ ตอบสนองต่อกายสัมผัสได้เหมาะสม ๑.๔ ตอบสนองต่อการดมกลิ่นได้เหมาะสม ๑.๕ ตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินได้เหมาะสม ๑.๖ ตอบสนองต่อการเห็นได้เหมาะสม ๑.๗ ตอบสนองต่อการลิ้มรสได้เหมาะสม
๒. เข้าใจภาษาและแสดงออกทางภาษาได้อย่างเหมาะสม	๒.๑ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ ๒.๒ สื่อสารโดยการใช้ท่าทาง รูปภาพ สัญลักษณ์คำพูดในชีวิตประจำวัน
๓. แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์	๓.๑ รับรู้และแสดงอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม ๓.๒ ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและโรงเรียน ๓.๓ ปฏิบัติตนเหมาะสมตามสถานการณ์ ต่าง ๆ ๓.๔ สามารถรอคอยในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ๓.๕ เข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ๓.๖ สามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ๓.๗ การเลียนแบบการเล่น หรือการใช้สิ่งของ (บาทบาทสมมติ)
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก ๔.๒. ใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กใน ๑ ปีการศึกษาโดยประมาณ มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือศูนย์การศึกษาพิเศษ เวลาเรียนจึงขึ้นอยู่กับความพร้อม พัฒนาการ และศักยภาพของเด็กพิจารณาตามประเภท และสภาพความพิการของแต่ละบุคคล

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ ประสบการณ์สำคัญเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท ในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขนิสัยและการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

ด้านร่างกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่	(๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (๒) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (๓) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ (๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ (๕) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ
๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	(๑) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (๓) การปั้น (๔) การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วย เศษวัสดุ (๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และ การร้อยวัสดุ
๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน	(๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน
๑.๑.๔ การรักษาความปลอดภัย	(๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน (๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกัน และ รักษาความปลอดภัย (๓) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (๔) การเล่นเกมบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ
๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง	(๑) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ (๒) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ครอบคลุมถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สุขทริยภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ด้านอารมณ์	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๒.๑ สุขทริยภาพ ดนตรี	(๑) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ (๒) เสียงดนตรี (๓) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (๔) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๕) การเล่นบทบาทสมมติ (๖) การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ (๗) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
๑.๒.๒ การเล่น	(๑) การเล่นอิสระ (๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ (๓) การเล่นตามมุมประสบการณ์ (๔) การเล่นนอกห้องเรียน (๕) การเล่นตามกฎ กติกาที่กำหนด
๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม	(๑) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ (๒) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (๓) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม
๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์	(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การร้องเพลง (๕) การทำงานศิลปะ (๖) การแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกตามสถานการณ์จริง
๑.๒.๕ การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ	(๑) การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง
๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	(๑) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข (๒) การแสดงความเห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ (๓) การช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่นเกมการทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ

ด้านสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	(๑) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน (๒) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๑.๓.๒ การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (๒) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า (๓) การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (๔) การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้ (๕) การเลี้ยงสัตว์ (๖) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	(๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย (๓) การประกอบอาหารไทย (๔) การศึกษานอกสถานที่ (๕) การละเล่นพื้นบ้านของไทย
๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม	(๑) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ (๔) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน (๕) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ
๑.๓.๕ การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ	(๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓) การทำศิลปะแบบร่วมมือ
๑.๓.๖ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	(๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	(๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน

๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล และการคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

การพัฒนาด้าน	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔.๑ การใช้ภาษา	(๑) การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม (๒) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ (๓) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่าง ๆ (๔) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ (๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๖) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ (๗) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่น และการกระทำต่าง ๆ (๘) การрожหะที่เหมาะสมในการพูด (๙) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร (๑๐) การอ่านหนังสือภาพ นิทาน หลากหลายประเภท/รูปแบบ (๑๑) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ (๑๒) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง (๑๓) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ (๑๔) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวา และจากบนลงล่าง (๑๕) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย (๑๖) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่ (๑๗) การคาดเดาคำ วลี หรือประโยค ที่มีโครงสร้างซ้ำ ๆ กันจากนิทาน เพลง คำคล้องจอง (๑๘) การเล่นเกมภาษา (๑๙) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง (๒๐) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ (๒๑) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเอง/คำคุ้นเคย (๒๒) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ

การพัฒนาด้าน	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา	(๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม (๒) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน (๓) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ (๔) การเล่นกับสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก กรวย (๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง (๖) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วน (๗) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป (๘) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๙) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่าง ๆ (๑๐) การรวมและการแยกสิ่งต่าง ๆ (๑๑) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่าง ๆ (๑๒) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน (๑๓) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับ สิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร (๑๔) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๑๕) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน (๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ หรือการกระทำ (๑๗) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (๑๘) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา
๑.๔.๓ จินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์	(๑) การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน (๒) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหวและศิลปะ (๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย

การพัฒนาด้าน	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้	(๑) การสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ (๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และแผนภูมิอย่างง่าย

๑.๕ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการ

๑.๕.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๑. มีความสามารถในการบูรณาการประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการดำรงชีวิต ๑.๑ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการเห็นที่เหลืออยู่ (สำหรับบุคคลสายตาลีเลือนราง) ในการมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้	(๑) การมองแสงในทิศทางต่าง ๆ (๒) การมองวัตถุที่มีสีสดใสที่อยู่กับที่ (๓) การมองตามวัตถุที่มีสีสดใสที่เคลื่อนไหว (๔) การมองหาวัตถุกำหนดให้ (๕) การหยิบสิ่งของที่มีขนาดและสีที่แตกต่างกัน (๖) การสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (๗) การโยงเส้นไปตามตำแหน่งที่กำหนดให้ (๘) การมองภาพตามที่กำหนด (๙) การมองของจริงแล้วให้เลือกภาพที่ตรงกับสิ่งที่มองเห็น (๑๐) การบรรยายภาพจากสิ่งที่เห็น (๑๑) การเลียนแบบสีหน้าท่าทาง (๑๒) การบอกรายละเอียดของวัตถุที่เห็น
๑.๒ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการได้ยินเสียงต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมได้	(๑) การบอกเสียงจากสิ่งที่ได้ยิน (๒) การบอกแหล่งที่มาของเสียง (๓) การแยกความแตกต่างของเสียงชนิดต่าง ๆ (๔) การบอกจังหวะของเสียง
๑.๓ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัสทางการดมกลิ่นสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้	(๑) การดมกลิ่นของใช้ประเภทต่าง ๆ (๒) การดมกลิ่นอาหารประเภทต่าง ๆ (๓) การดมกลิ่นผลไม้ประเภทต่าง ๆ (๔) การดมกลิ่นดอกไม้ประเภทต่าง ๆ (๕) การดมกลิ่นต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔ รับรู้ต่อการใช้ประสาทสัมผัส ทางการชิมรสสิ่งต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวันได้	(๑) การชิมและบอกรสชาติของอาหารชนิดต่าง ๆ (๒) การชิมและบอกชื่ออาหาร ผัก ผลไม้ประเภทต่าง ๆ (๓) การชิมและบอกลักษณะของอาหาร ประเภทต่าง ๆ
๑.๕ รับรู้ต่อการ ใช้ประสาทสัมผัส ทางผิวหนังสัมผัสสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและในสภาพแวดล้อม ได้	(๑) การบอกชื่อสิ่งของต่าง ๆ ด้วยการสัมผัสทางผิวหนัง (๒) การบอกลักษณะรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการสัมผัสทางผิวหนัง (๓) การบอกลักษณะพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการสัมผัสทางผิวหนัง (๔) การบอกสภาพแวดล้อมโดยการรับรู้ทางผิวหนัง (๕) การสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่มีอุณหภูมิที่แตกต่างกัน (๖) การบอกสถานะของสิ่งต่าง ๆ
๑.๖ รับรู้ต่อการใช้ประสาทการ รับรู้การทรงตัวได้	(๑) การเล่นเครื่องเล่นที่ใช้การป็น ป้าย ห้อย โหน กระโดด (๒) การเล่นเครื่องเล่นที่มีการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน (๓) การนั่งเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์ที่มีการเคลื่อนไหว (๔) การยืนทรงตัวในรูปแบบต่าง ๆ (๕) การเดินทรงตัว (๖) การหมุนศีรษะและการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน (๗) การนั่งทรงตัว (๘) การเคลื่อนไหวแบบราบเรียบและทิศทางต่าง ๆ
๑.๗ รับรู้ต่อการใช้ประสาทการ รับรู้การเคลื่อนไหวเอ็นและ ข้อต่อได้	(๑) การกระโดดในรูปแบบต่าง ๆ (๒) การเล่นเครื่องเล่นที่มีการโยนหรือป็นป้าย (๓) การหิ้ว ลาก ผลัก ดึง ยก สิ่งของหรือวัตถุที่มีน้ำหนัก (๔) การออกกำลังกายในท่าต่าง ๆ (๕) การคลานบนสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (๖) การทำท่าประกอบเพลงที่มีจังหวะเบา ๆ สบาย ๆ (๗) การเคี้ยวอาหารหรือวัตถุที่มีความเหนียว (๘) การนวดที่มีการลงน้ำหนักที่ข้อต่อ
๑.๘ การรับรู้ต่อการใช้ประสาท สัมผัสในการรับประทาน อาหาร	(๑) ตำแหน่งของภาชนะใส่อาหาร (๒) ตำแหน่งของอุปกรณ์ใช้สำหรับรับประทานอาหาร

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๒. การสร้างความคุ้นเคยกับ สภาพแวดล้อม และการ เคลื่อนไหวของคนตาบอด ๒.๑ ความคิดรวบยอดที่ เกี่ยวข้องกับการสร้าง ความคุ้นเคยกับ สภาพแวดล้อม และการ เคลื่อนไหว	(๑) การรับรู้เกี่ยวกับเวลา (๒) การรับรู้เกี่ยวกับทิศทาง (๓) การรับรู้เกี่ยวกับระยะทาง (๔) การรับรู้เกี่ยวกับพื้นผิว (๕) การรับรู้เกี่ยวกับอุณหภูมิ (๖) การรับรู้เกี่ยวกับกลิ่น (๗) การรับรู้เกี่ยวกับเสียง (๘) การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (๙) การเรียงลำดับของสถานที่ เหตุการณ์ หรือเวลา
๒.๒ การเดินทางกับผู้นำทาง ๒.๒.๑ การแนะนำ และการ จับแขนผู้นำทาง	(๑) การยืนก่อนการเดินกับผู้นำทางเมื่อผู้นำทาง (๒) การรับรู้สัญลักษณ์ก่อนการเดินทาง (๓) การเลื่อนมือและจับแขนของผู้นำทาง
๒.๒.๒ การก้าวเดินโดยมี ผู้นำทาง	(๑) การก้าวเดินกับผู้นำทาง (๒) การรู้จังหวะการเดินกับผู้นำทาง
๒.๒.๓ การเปลี่ยนข้าง	(๑) การเลื่อนมือก่อนการเปลี่ยนข้าง (๒) การจับแขนผู้นำทางขณะเปลี่ยนข้าง
๒.๒.๔ การหมุนกลับตัว	(๑) การหมุนตัวเข้าหากัน (๒) การยื่นมือไปจับแขนอีกข้างของผู้นำทาง (๓) การปล่อยแขนและเดินต่อ
๒.๒.๕ การตอบรับหรือ ปฏิเสธการนำทาง	(๑) การตอบรับการนำทาง (๒) การปฏิเสธการนำทาง
๒.๒.๖ การเดินทางแคบโดยมี ผู้นำทาง	(๑) การใช้สัญลักษณ์เมื่อต้องการเดินในทางแคบ (๒) การจับแขนผู้นำทางเมื่อเดินในทางแคบ (๓) การก้าวเดินกับผู้นำทางเมื่อเดินในทางแคบ (๔) การกลับมาเดินในเส้นทางปกติ
๒.๒.๗ การเดินกับ ผู้นำทาง ขึ้นลงบันไดได้	(๑) การขึ้น-ลงบันไดกับผู้นำทางโดยไม่จับราว (๒) การขึ้น-ลงบันไดกับผู้นำทางและจับราวบันได

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๒.๒.๘ การเดินกับ ผู้นำทาง ในการเข้า-ออกประตู	(๑) การเข้า-ออกประตูที่เป็นประตูชนิดผลักออกจากตัว (๒) การเข้า-ออกประตูที่เป็นประตูชนิดเปิดเข้าหาตัว (๓) การเข้า-ออกประตูที่เป็นประตูชนิดเลื่อน
๒.๒.๙ การนั่งเก้าอี้	(๑) การสำรวจ การจับ และการนั่งเก้าอี้ที่ไม่มีพนักพิง (๒) การสำรวจ การจับ และการนั่งเก้าอี้ที่มีพนักพิง (๓) การนั่งเก้าอี้ที่ไม่มีโต๊ะ (๔) การนั่งเก้าอี้ที่มีโต๊ะ
๒.๒.๑๐ การหาของ	(๑) การหาของบนโต๊ะ (๒) การหาของที่พื้น
๒.๒.๑๑ การขึ้น-ลง ยานพาหนะ	(๑) การขึ้นรถ (๒) การลงรถ
๒.๒.๑๒ การเข้า-ออกลิฟต์	(๑) การเข้าลิฟต์ (๒) การออกลิฟต์
๒.๓ การเดินโดยอิสระใน สถานที่คุ้นเคย ๒.๓.๑ การเดินโดยการ ป้องกันตนเองส่วนบน	(๑) การใช้แขนในการป้องกันตนเองส่วนบน
๒.๓.๒ การเดินโดยการ ป้องกันตนเองส่วนล่าง	(๑) การใช้แขนในการป้องกันตนเองส่วนล่าง
๒.๓.๓ การเดินโดยการเกาะ ราว	(๑) การยื่นมือจับราวในการเดิน
๒.๓.๔ การเดินโดยการเดิน ละเลาะ	(๑) การยื่นมือแตะผนังหรือราวในการเดินละเลาะ
๒.๓.๕ การเดินโดยใช้ไม้เท้า ขาว	(๑) การจับไม้เท้า (๒) การแกว่งไม้เท้า (๓) การเดินร่วมกับไม้เท้า (๔) การเดินบนพื้นต่างระดับโดยใช้ไม้เท้าขาว
๓. การเตรียมความพร้อมการ อ่านอักษรเบรลล์ ๓.๑ การเคลื่อนที่ของมือและ นิ้วมือในการสัมผัส	(๑) การเคลื่อนมือและนิ้วมือข้างเดียว สัมผัสภาพนูน เส้นนูน จุดนูน ใน ทิศทางต่าง ๆ (๒) การเคลื่อนมือและนิ้วมือทั้งสองข้างสัมผัสภาพนูน เส้นนูน จุดนูน ใน ทิศทางต่าง ๆ (๓) การเคลื่อนมือบนเส้นจุดนูนอักษรเบรลล์

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๔. การเตรียมความพร้อมการ เขียนอักษรเบรลล์ ๔.๑ การใส่และเลื่อนกระดาษ	(๑) การรู้จักอุปกรณ์การเขียนอักษรเบรลล์ (๒) การใส่และเลื่อนกระดาษ
๔.๒ การจับสไตลัส (Stylus) ในการเขียนจุด	(๑) การจับสไตลัส ในการเขียน (๒) การกดจุดอักษรเบรลล์
๕. มีความสามารถในการอ่าน อักษรเบรลล์พยัญชนะไทย ที่มีเซลล์เดียวและตัวเลข ๕.๑ การอ่านอักษรเบรลล์ไทย ที่เป็นพยัญชนะเซลล์เดียวและ ตัวเลข	(๑) การอ่านอักษรเบรลล์ พยัญชนะภาษาไทย กลุ่มจุด ๑, ๒, ๔, ๕ (๒) การอ่านอักษรเบรลล์พยัญชนะภาษาไทย กลุ่มจุด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ (๓) การอ่านอักษรเบรลล์พยัญชนะภาษาไทย กลุ่มจุด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ การอ่านตัวเลขอักษรเบรลล์ จำนวน ๑-๑๐
๖.มีความสามารถในการเขียน อักษรเบรลล์พยัญชนะไทย ที่มีเซลล์เดียวและตัวเลข ๖.๑ การเขียนอักษรเบรลล์ที่ เป็นพยัญชนะไทยเซลล์เดียวและ ตัวเลข	(๑) การเขียนพยัญชนะ กลุ่มจุด ๑, ๒, ๔, ๕ (๒) การเขียนพยัญชนะ กลุ่มจุด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ (๓) การเขียนพยัญชนะ กลุ่มจุด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ การเขียนตัวเลขอักษรเบรลล์ จำนวน ๑-๑๐
๖.๒ การเขียนอักษรเบรลล์ที่ เป็นพยัญชนะภาษาอังกฤษระดับ๑	(๑) การเขียนพยัญชนะภาษาอังกฤษ A-Z (๒) การเขียนพยัญชนะภาษาอังกฤษ a-z
๗. มีความสามารถในการใช้ลูกคิด ๗.๑ การใช้ลูกคิดในการบวก ลบง่าย ๆ	(๑) การตั้งค่าและอ่านค่าลูกคิด (๒) การบวกจำนวนที่มีผลลัพธ์ไม่เกินสิบ การลบจำนวนที่มีตัวตั้งไม่เกินสิบ
๘. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่ง อำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๘.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ สื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการเห็น	ประสบการณ์สำคัญ
๘.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ เข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๘.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่าน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการได้ยิน	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๑. สามารถใช้และดูแล เครื่องช่วยฟัง ๑.๑ บอกส่วนต่าง ๆ ของ เครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาท หูเทียม	(๑) การบอกส่วนต่าง ๆ ของเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียมจาก ของจริง
๑.๒ ใช้เครื่องช่วยฟังหรือ เครื่องประสาทหูเทียมได้ถูกต้อง	(๑) การใส่และถอดเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม (๒) การเปิด-ปิดเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม (๓) การปรับระดับเสียงเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม (๔) การตรวจสอบการทำงานของเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม
๑.๓ ดูแลรักษาเครื่องช่วยฟัง หรือเครื่องประสาทหูเทียม	(๑) การทำความสะอาดเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม (๒) การเก็บรักษาเครื่องช่วยฟังหรือเครื่องประสาทหูเทียม
๒. สามารถใช้การได้ยินที่ หลงเหลืออยู่ใน ชีวิตประจำวัน ๒.๑ รู้ว่ามีเสียง/ไม่มีเสียง	(๑) การเคาะ ดิด สี ตี เป่า เขย่า เครื่องดนตรี (๒) การฟังเสียงจากเครื่องเล่น (๓) การฟังเสียงจากสิ่งแวดล้อม
๒.๒ บอกเสียงที่ได้ยิน	(๑) การบอกเสียงที่ได้ยินจากเครื่องดนตรี (๒) การบอกเสียงที่ได้ยินจากเครื่องเล่น (๓) การบอกเสียงที่ได้ยินจากสิ่งแวดล้อม (๔) การจำแนกเสียง (๕) การเปรียบเทียบเสียง
๒.๓ บอกแหล่งที่มาของเสียง	(๑) การฟังเสียงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และบอกแหล่งที่มาของเสียง

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการได้ยิน	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๓. สามารถเปล่งเสียงหรือพูดตามแบบ ๓.๑ เปล่งเสียงคำที่ไม่มี ความหมายตามแบบ	(๑) การกำหนดลมหายใจเข้าออก (๒) การกลืน/กักลมหายใจ (๓) การเปล่งเสียงคำที่ไม่มี ความหมายตามแบบ (๔) การเปล่งเสียงพยัญชนะตาม ฐานการเกิดเสียงตามแบบ (๕) การเปล่งเสียงสระ และ เปรียบเทียบเสียงสระสั้น-ยาว ตามแบบ (๖) การเปล่งเสียงวรรณยุกต์ และ เปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์สูง-ต่ำ ตามแบบ (๗) การจัดรูปริมฝีปากตามฐานการเกิดเสียงตามแบบ
๓.๒ พูดคำง่าย ๆ ที่มีความหมายตามแบบ	(๑) การพูดเป็นคำง่าย ๆ เกี่ยวกับตนเองตามแบบ (๒) การพูดเป็นคำง่าย ๆ เกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมตามแบบ (๓) การพูดเป็นคำง่าย ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัวตามแบบ (๔) การพูดเป็นคำง่าย ๆ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวตามแบบ
๓.๓ พูดเป็นวลีง่าย ๆ ตามแบบ	(๑) การพูดเป็นวลีง่าย ๆ ตามแบบ
๓.๔ พูดเป็นประโยคง่าย ๆ ตามแบบ	(๑) การพูดเป็นประโยคง่าย ๆ ตามแบบ
๔. สามารถอ่านริมฝีปาก ๔.๑ อ่านริมฝีปากและเข้าใจ ความหมาย	(๑) การอ่านริมฝีปากและปฏิบัติตาม
๔.๒ ทำรูปปากเป็นคำที่มี ความหมายและผู้อื่นเข้าใจได้	(๑) การทำรูปปากเป็นคำที่มี ความหมายง่าย ๆ
๔.๓ ทำรูปปากเป็นวลีง่าย ๆ และผู้อื่นเข้าใจได้	(๑) การทำรูปปากเป็นวลีง่าย ๆ
๔.๔ ทำรูปปากเป็นประโยค ง่าย ๆ และผู้อื่นเข้าใจได้	(๑) การทำรูปปากเป็นประโยคง่าย ๆ
๕. สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสาร ๕.๑ ใช้ภาษาท่าทางในการ สื่อสาร	(๑) การจัดท่าและการเคลื่อนไหวของมือพื้นฐานในการใช้ภาษามือ การใช้สีหน้าประกอบท่าทางในการสื่อสาร
๕.๒ ใช้ภาษามือบอกชื่อสิ่ง ต่าง ๆ รอบตัว	(๑) การใช้ภาษามือบอกชื่อบุคคล (๒) การใช้ภาษามือบอกชื่ออาหาร ผักและผลไม้ (๓) การใช้ภาษามือบอกชื่อสัตว์ (๔) การใช้ภาษามือบอกชื่อสิ่งของ (๕) การใช้ภาษามือบอกชื่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการได้ยิน	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๕.๓ ใช้ภาษามือเพื่อการ สนทนาและสื่อสาร	(๑) การใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับตนเอง (๒) การใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่ (๓) การใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว (๔) การใช้ภาษามือเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
๖. สามารถสะกดนิ้วมือ ๖.๑ สะกดนิ้วมือพยัญชนะไทย	(๑) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ก ข ค ง (๒) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ต ถ ธ ฒ ท ฐ (๓) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ส ศ ช (๔) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด พ ฟ ภ (๕) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ห อ (๖) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ด ฎ (๗) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด พ ฬ (๘) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ล ฬ (๙) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ย ญ (๑๐) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด น ณ ง (๑๑) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ท ธ (๑๒) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทยชุด ฉ ช ฌ (๑๓) การฝึกสะกดนิ้วมือพยัญชนะไทย จ ช บ ร ม ว อ
๖.๒ สะกดนิ้วมือ สระและ สระเปลี่ยนรูป	(๑) การสะกดนิ้วมือสระ อี อี อี อือ โอ โอ โอ (๒) การสะกดนิ้วมือสระ อะ อา อุ อู เอ แอ อำ ไม้ไต่คู้ (๓) ไม้หันอากาศ การันต์ ฤ และ เครื่องหมาย ฯ
๖.๓ สะกดนิ้วมือ วรรณยุกต์	(๑) การสะกดนิ้วมือ วรรณยุกต์
๖.๔ สะกดนิ้วมือชื่อตนเอง	(๑) การสะกดนิ้วมือชื่อตนเอง
๖.๕ สะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ	(๑) การสะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ เกี่ยวกับตนเอง (๒) การสะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ เกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อม (๓) การสะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว (๔) การสะกดนิ้วมือคำง่าย ๆ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
๖.๖ สะกดนิ้วมืออักษร ภาษาอังกฤษ	(๑) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ A B C D E F (๒) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ G H I J K (๓) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ L M N O P (๔) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ Q R S T U (๕) การสะกดนิ้วมืออักษรภาษาอังกฤษ V W X Y Z
๗. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่ง อำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้	

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการได้ยิน	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๗.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ สื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๗.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ เข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๗.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่าน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการ เรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางสติปัญญา	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๑. สามารถสื่อสารได้เหมาะสม กับสถานการณ์ ๑.๑ สื่อสารได้เหมาะสมกับ สถานการณ์	(๑) การใช้ภาษาท่าทางบอกความต้องการ (๒) การใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสถานการณ์ (๓) การสนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้
๒. สามารถดูแลตนเองและความ ปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ๒.๑ ดูแลตนเองและความ ปลอดภัยในชีวิตประจำวัน	(๑) การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง (๒) การเลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ (๓) การระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยตนเอง (๔) การทำงานบ้านง่าย ๆ
๓. มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น อย่างเหมาะสม ๓.๑ การมีปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม	(๑) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (๒) การเล่นกับเพื่อน (๓) การเล่นเลียนแบบผู้อื่น (๔) การเล่นตามกติกา (๕) การเล่นบทบาทสมมติ (๖) การปฏิบัติตามกฎกติกาทางสังคม
๔. รู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน ๔.๑ การรู้จักใช้ทรัพยากรใน ชุมชน	(๑) การใช้สิ่งของสาธารณะอย่างเหมาะสม (๒) การปฏิบัติตามข้อตกลงการใช้สิ่งของสาธารณะอย่างเหมาะสม (๓) การดูแลรักษาสิ่งของสาธารณะได้อย่างเหมาะสม

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๕. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่ง อำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๕.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ สื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๕.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ เข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๕.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่าน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือ
การเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางร่างกาย	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๑. ดูแลสุขอนามัยของตนเอง เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน ๑.๑ การป้องกัน ดูแลและ รักษาความสะอาดแผลกดทับ	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยป้องกันแผลกดทับ (๒) การพลิกตะแคงตัว (๓) การยกตัวขณะอยู่ในท่านั่ง (๔) การดูแลและรักษาความสะอาดผิวหนัง
๑.๒ บริหารกล้ามเนื้อและ ข้อต่อเพื่อคงสภาพ	(๑) การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (๒) การลงน้ำหนัก (๓) การเพิ่มกำลังกล้ามเนื้อ
๑.๓ จัดท่านอน ท่านั่ง และ ทำกิจกรรมในท่าทางที่ถูกต้อง	(๑) การจัดท่านอนที่ถูกต้อง (๒) การจัดท่านั่งที่ถูกต้อง (๓) การจัดท่าขณะทำกิจกรรมที่ถูกต้อง
๑.๔ ดูแลอุปกรณ์ เครื่องช่วยส่วนตัวได้	(๑) การดูแลและการปฏิบัติตนเมื่อใส่อุปกรณ์เครื่องช่วยส่วนตัวได้ เช่น สาย สวนปัสสาวะ ถูซับถ่ายบริเวณหน้าท้อง ท่ออาหาร ฯลฯ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางร่างกาย	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๒. สามารถใช้อุปกรณ์ เครื่องช่วยในการ เคลื่อนย้ายตนเอง (Walker รถเข็น ไม้เท้า ไม้ค้ำยัน ๒.๑ เคลื่อนย้ายตนเองใน การใช้อุปกรณ์เครื่องช่วย	(๑) การเคลื่อนย้ายตนเองเข้าไปจับ Walker (๒) การเคลื่อนย้ายตนเองเข้าไปนั่งเก้าอี้รถเข็น (๓) การเคลื่อนย้ายตนเองเข้าไปจับไม้เท้า (๔) การเคลื่อนย้ายตนเองเข้าไปใช้ไม้ค้ำยัน
๒.๒ ทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์ เครื่องช่วยและป้องกันตนเอง ขณะเคลื่อนย้ายตนเองได้	(๑) การทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง (๒) การทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเองเมื่อมีแรงต้าน (๓) การทรงตัวอยู่ในอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเองโดยมีการถ่วง น้ำหนักไปในทิศทางต่าง ๆ (๔) ป้องกันตนเองขณะล้มจากการใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้าย ตนเอง
๒.๓ เคลื่อนย้ายตนเองด้วย อุปกรณ์เครื่องช่วยได้	(๑) การเคลื่อนย้ายตนเองโดยใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยบนทางราบ (๒) การเคลื่อนย้ายตนเองโดยใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยบนทางลาด (๓) การเคลื่อนย้ายตนเองโดยใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยบนทางต่างระดับ
๒.๔ เก็บรักษาและดูแล อุปกรณ์เครื่องช่วยในการ เคลื่อนย้ายตนเอง	(๑) การเก็บรักษาและดูแลอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง
๓. สามารถใช้และดูแลรักษา กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์เทียม อุปกรณ์ดัดแปลง ๓.๑ ถอดและใส่กาย อุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์เทียม หรืออุปกรณ์ดัดแปลง	(๑) การถอดและใส่กายอุปกรณ์เสริม (๒) การถอดและใส่กายอุปกรณ์เทียม (๓) การถอดและใส่อุปกรณ์ดัดแปลง
๓.๒ ใช้กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์เทียม หรืออุปกรณ์ ดัดแปลงในการทำกิจกรรม	(๑) การใช้กายอุปกรณ์เสริมในการทำกิจกรรม หรือเมื่อมีแรงต้านต่าง ๆ (๒) การใช้กายอุปกรณ์เทียมในการทำกิจกรรมหรือเมื่อมีแรงต้านต่าง ๆ (๓) การใช้อุปกรณ์ดัดแปลงในการทำกิจกรรมหรือเมื่อมีแรงต้านต่าง ๆ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางร่างกาย	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๓.๓ เก็บรักษาและดูแล กายอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์เทียม หรืออุปกรณ์ ดัดแปลง	(๑) การเก็บรักษาและดูแลกายอุปกรณ์เสริม (๒) การเก็บรักษาและดูแลกายอุปกรณ์เทียม (๓) การเก็บรักษาและดูแลอุปกรณ์ดัดแปลง
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่ง อำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ สื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๔.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ เข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการ เรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่าน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการ เรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้
๕. ควบคุมอวัยวะที่ใช้ใน การพูด การเคี้ยว และการ กลืน ๕.๑ ควบคุมกล้ามเนื้อรอบ ปาก	(๑) การเคลื่อนไหวริมฝีปาก (๒) การควบคุมกล้ามเนื้อรอบปาก
๕.๒ ควบคุมการใช้ลิ้น	(๑) การเคลื่อนไหวลิ้นตามที่กำหนด
๕.๓ เป่าและดูด	(๑) การเป่าลมออกจากปาก (๒) การดูดของเหลว
๕.๔ การกลืนและเคี้ยวได้	(๑) การขยับขากรรไกร (๒) การกลืนน้ำลาย (๓) การกลืนอาหารชิ้น (๔) การกลืนอาหารเหลว (๕) การกัดอาหารประเภทต่าง ๆ (๖) การเคี้ยวอาหารประเภทต่าง ๆ
๕.๔ การควบคุมน้ำลาย	(๑) การปิดริมฝีปาก (๒) การใช้ริมฝีปากคาบ (๓) การบริหารริมฝีปาก

๑.๕.๕ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้

ทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้	ประสพการณ์ที่สำคัญ
๑. มีความสามารถในการรับรู้การได้ยิน ๑.๑ จำเสียงที่ได้ยินในชีวิตประจำวัน	(๑) การพูดตามเสียงที่ได้ยิน (๒) การพูดย้อนกลับจากเสียงที่ได้ยิน (๓) การบอกเสียงที่เคยได้ยิน
๑.๒ จำแนกเสียงที่แตกต่าง	(๑) การแยกเสียงบุคคล เสียงสัตว์ เสียงในชีวิตประจำวัน (๒) การแยกเสียงธรรมชาติ (๓) การแยกเสียงเหมือน - ต่าง ดัง - เบา
๑.๓ แยกเสียงที่กำหนดให้ออกจากเสียงอื่น ๆ ได้	(๑) การบอกเสียงที่กำหนดออกจากเสียงอื่น ๆ
๒. มีความสามารถในการรับรู้การเห็น ๒.๑. การจำภาพที่เห็นในชีวิตประจำวัน	(๑) การบอกภาพจากการจดจำ (๒) การบอกภาพสัญลักษณ์จากการจดจำ
๒.๒. การแยกวัตถุ ภาพ ตัวพยัญชนะที่กำหนดให้อยู่ในพื้นฉากที่ต่างกัน	(๑) การแยกวัตถุที่กำหนดให้ออกจากสิ่งต่าง ๆ ที่ต่างกัน (๒) การแยกภาพที่กำหนดให้ออกจากฉากหลังที่ต่างกัน (๓) การแยกตัวอักษรที่กำหนดให้ออกจากฉากหลังที่ต่างกัน (๔) การแยกสัญลักษณ์ที่กำหนดให้ออกจากฉากหลังที่ต่างกัน
๒.๓ ตากับมือเคลื่อนไหวสัมพันธ์กัน	(๑) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (๓) การปั้น (๔) การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยเศษวัสดุ (๕) การหยิบจับการใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะและการร้อยวัสดุ
๒.๔ การบอกส่วนที่หายไปของรูปภาพที่กำหนด	(๑) การบอกส่วนที่หายไปของรูปภาพ (๒) เติมองค์ประกอบของรูปภาพที่หายไปให้สมบูรณ์ (๓) เติมส่วนของรูปเรขาคณิตที่หายไป
๒.๕ บอกความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตำแหน่ง ลำดับ รูปร่างของสิ่งที่อยู่รอบตัว	(๑) การจัดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ลำดับ รูปร่างของสิ่งที่อยู่รอบตัว ได้อย่างเหมาะสม (๒) การบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (๓) การบอกตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ตามที่กำหนด (๔) การวางวัตถุหรือสิ่งของตามตำแหน่งที่กำหนด (๕) การเรียงลำดับรูปร่าง ตัวเลข พยัญชนะ คำศัพท์ตามแบบ

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการเรียนรู้	ประสบการณ์ที่สำคัญ
	(๖) การประกอบรูปร่างเรขาคณิตเป็นสิ่งของ เครื่องใช้ สัตว์ คน (๗) การต่อเติมและการสร้างแบบรูปตามจินตนาการ (๘) การคัดลอกรูปภาพ (๙) สร้างภาพวาดด้วยตนเอง
๓. มีความสามารถในการ จัดลำดับความคิด ๓.๑. เรียงลำดับเหตุการณ์ ขั้นตอนในการเล่นหรือการทำ กิจกรรมได้	(๑) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรม (๒) การบอกและเรียงลำดับเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๓) การบอกขั้นตอนในการเล่นหรือการทำกิจกรรม (๔) การเล่านิทาน (๕) การเล่าเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
๔. มีความสามารถในการจัด ระเบียบตนเอง ๔.๑ จัดการตนเองได้	(๑) การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย (๒) การร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๔.๒ จัดลำดับกิจกรรม ตนเองได้	(๑) การจัดลำดับกิจกรรมตนเองในชีวิตประจำวัน (๒) การปฏิบัติกิจกรรมประจำวันตามตารางที่กำหนด
๕. มีความสามารถในการบอก ตำแหน่ง/ทิศทาง ๕.๑ บอกทิศทางหรือ ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ	(๑) การวางสิ่งของที่อยู่ทางซ้าย-ขวา บน-ล่าง หน้า-หลัง (๒) การบอกหรือชี้ตำแหน่งสิ่งของหรือวัตถุ (๓) การจัดตำแหน่งของภาพ สัญลักษณ์ สิ่งของหรือวัตถุตามที่กำหนด (๔) การจัดตำแหน่งหรือทิศทางสิ่งของหรือวัตถุให้อยู่ทิศทางเดียวกัน (๕) การจัดตำแหน่งหรือทิศทางรูปภาพให้อยู่ทิศทางเดียวกัน (๖) การบอกตำแหน่ง ทิศทางของสถานที่ที่คุ้นเคย
๖. สามารถใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๖.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ สื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการเรียนรู้	ประสบการณ์ที่สำคัญ
๖.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ เข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการ เรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๖.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่าน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการ เรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๑.๕.๖ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการพูดและภาษา	ประสบการณ์สำคัญ
๑.สามารถควบคุมอวัยวะใน การออกเสียง ๑.๑ ควบคุมอวัยวะใน การพูด	(๑) การควบคุมอวัยวะในปาก (๒) การบริหารความแข็งแรงของกล้ามเนื้อที่เกี่ยวข้องกับการพูด (๓) การควบคุมลมหายใจ (๔) การกักและพ่นลม
๑.๒ เคลื่อนไหวอวัยวะใน การพูด	(๑) การเคลื่อนไหวลิ้น (๒) การอ้า หุบ ห่อปาก (๓) การยั้งฟันและพ่นลมผ่านไรฟัน
๒. สามารถออกเสียงตาม หน่วยเสียงได้ชัดเจน ๒.๑ ออกเสียงให้ชัดเจน	(๑) การออกเสียงพยัญชนะตามหน่วยเสียง (๒) การออกเสียงตามฐานที่เกิดเสียงจากง่ายไปหายาก (๓) การออกเสียงคำควบกล้ำ (๔) การออกเสียงคำที่ขาดหาย
๓. เปล่งเสียงให้เหมาะสมกับ ธรรมชาติของแต่ละคน ๓.๑ เปล่งเสียงในระดับเสียงที่ ทำให้ผู้อื่นฟังได้	(๑) การเปล่งเสียงสูงต่ำประกอบจังหวะ (๒) การเปล่งเสียงพูดโดยใช้คำง่าย ๆ ในระยะใกล้-ไกล (๓) การเปล่งเสียงดังหรือเบา
๔. สามารถควบคุมจังหวะ การพูด	

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางการพูดและภาษา	ประสบการณ์สำคัญ
๔.๑ ควบคุมจังหวะการพูดได้ เป็นจังหวะปกติ (๗๐-๑๐๐ คำ ต่อนาที)	(๑) การพูดตามจังหวะที่กำหนด (๒) การออกเสียงตามจังหวะที่เคาะ ช้า-เร็ว (๓) การกำหนดการหายใจเข้า-ออก/ท้องโป่ง-แฟบ (๔) การเล่าเรื่องกับกับตนเอง (๕) การเล่านิทานสั้น ๆ
๔.๒ พูดได้คล่องหรือลด ภาวะการติดอ่าง	(๑) การผ่อนคลายกล้ามเนื้อขากรรไกรและอวัยวะในการพูด (๒) การลากเสียงสระและพยัญชนะให้ยาวจนสุดลมหายใจ (๓) การเคลื่อนไหวอวัยวะของการพูดหนึ่งช่วงลมหายใจ (๔) การหายใจและการผ่อนคลายลมหายใจ
๔.๓ พูดเว้นวรรคตอนได้ ถูกต้อง	(๑) การพูดหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๒) การอ่านข้อความโดยทำเครื่องหมายวรรคตอน
๕. สามารถใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้ ๕.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ สื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๕.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ เข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๕.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่าน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการ เรียนรู้

๑.๕.๗ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางพฤติกรรมหรือ อารมณ์	ประสบการณ์สำคัญ
๑. สามารถจัดการกับอารมณ์ ของตนเอง ๑.๑ ควบคุมความรู้สึกหรือ อารมณ์ของตนเองได้	(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ (๓) การได้ทำในสิ่งที่นักเรียนชอบ (๔) การทำงานศิลปะ (๕) การเล่นเป็นกลุ่ม

ทักษะจำเป็นเฉพาะความ บกพร่องทางพฤติกรรมหรือ อารมณ์	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๒ แสดงออกทางอารมณ์ อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์	(๑) การเล่นบทบาทสมมติ (๒) การทำกิจกรรมดนตรี (๓) การทำกิจกรรมศิลปะ (๔) การฟังนิทานและเล่าเรื่อง (๕) การนั่งสมาธิ ทำกิจกรรมฝึกสมาธิ (๖) การออกกำลังกาย (๗) การทำกิจกรรมนันทนาการ (๘) การทำกิจกรรมในชุมชน (๙) การเดินเล่น (๑๐) การทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเพื่อน
๒. สามารถควบคุมพฤติกรรม ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ๒.๑ ควบคุมตนเองในการ ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ อย่างเหมาะสม	(๑) การมอบหมายงานให้ทำร่วมกับเพื่อน (๒) การเล่นกับเพื่อนแบบมีกติกา (๓) การปฏิบัติตนตามกฎกติกาของชั้นเรียน (๔) การฝึกระเบียบวินัย (๕) การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย (๖) การเล่นบทบาทสมมติ (๗) การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม
๓. สามารถปรับตัวในการอยู่ ร่วมกับสังคม ๓.๑ การปฏิบัติตามกฎกติกา และมารยาททางสังคมได้อย่าง เหมาะสม	(๑) การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย (๒) การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและโรงเรียน (๓) การปฏิบัติตามกติกากการเล่น (๔) การปฏิบัติตนในสถานที่ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (๕) การปฏิบัติตนตามมารยาททางสังคม

๑.๕.๘ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก

ทักษะจำเป็นเฉพาะสำหรับ บุคคลออทิสติก	ประสพการณ์สำคัญ
๑. ตอบสนองต่อสิ่งเร้าจาก ประสาทสัมผัสได้เหมาะสม ๑.๑ ตอบสนองต่อการทรงตัว ได้เหมาะสม	(๑) การเล่นเครื่องเล่นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของศีรษะ การปีนป่าย ห้อย โหน (๒) การเล่นเครื่องเล่นที่มีการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน (๓) การนั่งเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์ที่มีการเคลื่อนไหว (๔) การยืนทรงตัวบนอุปกรณ์หรือในรูปแบบต่าง ๆ (๕) การเดินทรงตัว (๖) การหมุนศีรษะและการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน (๗) การเคลื่อนไหวแบบราบเรียบและทิศทางต่าง ๆ
๑.๒ ตอบสนองต่อการ เคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเอ็นและข้อ ต่อได้เหมาะสม	(๑) การกระโดดในรูปแบบต่าง ๆ (๒) การเล่นเครื่องเล่นที่มีการโหนหรือปีนป่าย (๓) การหิ้ว ลาก ผลัก ดึง ยก สิ่งของหรือวัตถุที่มีน้ำหนัก (๔) การออกกำลังกายในท่าต่าง ๆ (๕) การคลานบนสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (๖) การทำท่าประกอบเพลงที่มีจังหวะช้าหรือเร็ว (๗) การเคี้ยวอาหารหรือวัตถุที่มีความเหนียว (๘) การลงน้ำหนักที่ข้อต่อ
๑.๓ ตอบสนองต่อกายสัมผัส ได้เหมาะสม	(๑) การเพิ่มแรงกดลงบริเวณผิวหนัง ร่างกาย (๒) การกอดรัดหรือใส่อุปกรณ์ที่มีการลงน้ำหนักบนร่างกายของเด็ก (๓) การทำกิจกรรมศิลปะที่ใช้วัสดุที่มีพื้นผิวหรือลักษณะที่แตกต่างกัน (๔) การเล่นอิสระบนพื้นผิวหรือลักษณะที่แตกต่างกัน (๕) การนวดสัมผัสแบบต่าง ๆ (๖) การสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่มีอุณหภูมิและลักษณะที่แตกต่างกัน
๑.๔ ตอบสนองต่อการดมกลิ่น ได้เหมาะสม	(๑) การดมกลิ่นสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๒) การไปทัศนศึกษา นอกสถานที่ที่มีกลิ่นต่าง ๆ (๓) การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่มีกลิ่นต่าง ๆ
๑.๕ ตอบสนองต่อเสียงที่ได้ ยินได้เหมาะสม	(๑) การฟังเสียงที่มีระดับความดังที่แตกต่างกัน (๒) การเล่นเครื่องดนตรี (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง (๔) การร้องเพลง

ทักษะจำเป็นเฉพาะสำหรับ บุคคลออทิสติก	ประสบการณ์สำคัญ
	(๕) การเล่นเกมที่มีเสียง (๖) การทัศนศึกษาสถานที่ที่มีเสียงต่าง ๆ
๑.๖ ตอบสนองต่อการเห็นได้ เหมาะสม	(๑) การลดแสงสว่างป้องกันการหันเหความสนใจ (๒) การทำกิจกรรมที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแสงสว่าง หรือแสงสี แตกต่างกัน (๓) การเล่นเกมที่ต้องใช้สายตา (๔) การเล่นเกมที่มีแสงและสีสดใส (๕) การทำกิจกรรมที่ใช้วัสดุที่มีแสงสว่าง หรือแสงสีกระตุ้นความสนใจ
๑.๗ ตอบสนองต่อการลิ้มรส ได้เหมาะสม	(๑) การชิมอาหารที่มีรสชาติต่าง ๆ (๒) การชิมอาหารที่มีอุณหภูมิต่าง ๆ (๓) การชิมอาหารที่มีลักษณะต่าง ๆ (๔) การประกอบอาหารง่าย ๆ
๒. เข้าใจภาษาและแสดงออก ทางภาษาได้อย่างเหมาะสม ๒.๑ ปฏิบัติตามคำสั่งได้	(๑) การปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ (๒) การปฏิบัติตามตารางกิจกรรม
๒.๒ สื่อสารโดยใช้ท่าทาง รูปภาพ สัญลักษณ์คำพูดใน ชีวิตประจำวัน	(๑) การบอกความต้องการโดยใช้ท่าทาง ชี้อักษรหรือพูด (๒) การตอบคำถามโดยใช้ท่าทาง ชี้อักษรหรือพูด (๓) การพูดโดยใช้สื่อ (๔) การใช้วิธีการสื่อสารทางเลือก (๕) การเล่นเกมทบทวนเกี่ยวกับการสื่อสาร (๖) การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ (๗) การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น
๓. แสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมตามสถานการณ์ ๓.๑ รับรู้และแสดงอารมณ์ของ ตนเองและบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม	(๑) การใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเห็นเกี่ยวกับอารมณ์ (๒) การบอกหรือเลือกภาพอารมณ์จากการดูภาพสถานการณ์ต่าง ๆ (๓) การฟังนิทาน (๔) การดูวิดีโอที่สอนนิทานสั้น ๆ (๕) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง ดนตรี (๖) การแสดงสีหน้า ท่าทางเกี่ยวกับอารมณ์หน้ากระจก (๗) การเล่นเกมหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน (๘) การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในชุมชน

ทักษะจำเป็นเฉพาะสำหรับ บุคคลออทิสติก	ประสบการณ์สำคัญ
๓.๒ ปฏิบัติตามข้อตกลงของ ห้องเรียนและโรงเรียน	(๑) การร่วมกำหนดข้อตกลง กติกาและเงื่อนไขของห้องเรียนและ โรงเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียน (๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนและ โรงเรียน
๓.๓ ปฏิบัติตนเหมาะสมตาม สถานการณ์ต่าง ๆ	(๑) การปฏิบัติตนตามมารยาทของสังคม (๒) การแสดงบทบาทสมมติ (๓) การใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเห็นข้อบกพร่องที่ เหมาะสม (๔) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ (๕) การศึกษานอกสถานที่ (๖) การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น (๗) การไปในสถานที่ต่าง ๆ (๘) การทำกิจกรรมตามมุมต่าง ๆ
๔. สามารถใช้เทคโนโลยีสิ่ง อำนวยความสะดวก เครื่องช่วย ในการเรียนรู้ ๔.๑ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ สื่อสารทางเลือก	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก
๔.๒ ใช้อุปกรณ์ช่วยในการ เข้าถึงคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้	(๑) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์
๔.๓ ใช้โปรแกรมเสริมผ่าน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้	(๑) การใช้โปรแกรมเสริมผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้

๒. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสารที่ควรรู้นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

๒.๑ เรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่นและภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่ง

ต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้ อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดง มารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

๒.๒ ชุมชนของเรา เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวสถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็ก ต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาธรรมชาติ

๒.๔ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กแรกเกิดถึง ๖ ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะ การบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลายโดยคำนึงถึงข้อจำกัดของเด็กพิการแต่ละคน ให้เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

๑. หลักการจัดประสบการณ์

๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม อย่างสมดุลและต่อเนื่อง

๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก

๑.๔ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. แนวทางการจัดประสบการณ์

๒.๑ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีแนวการจัดการเรียนรู้ของเด็กพิการแต่ละประเภท ดังนี้

๒.๒.๑ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการทำกิจกรรม

๒.๒.๒ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารโดยการใช้อักษรมือ ภาษาท่าทาง การอ่านริมฝีปาก การฝึกพูด

๒.๒.๓ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนซ้ำๆ สอนจากง่ายไปยาก เป็นขั้นตอน และการวิเคราะห์งาน

๒.๒.๔ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

๒.๒.๕ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจำ จากการเห็นและได้ยิน การเรียงลำดับ การจัดระเบียบตัวเอง

๒.๒.๖ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการออกเสียงให้ชัดเจน การสื่อสารที่ผู้อื่นเข้าใจได้

๒.๒.๗ เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเอง การแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

๒.๒.๘ เด็กออทิสติก ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร การอยู่ร่วมกันในสังคม การตอบสนองต่อประสาทสัมผัสทั้ง ๗

๒.๒.๙ เด็กพิการซ้อน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นตามลักษณะความพิการแต่ละประเภท

๒.๓ จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

๒.๔ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

๒.๖ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

๒.๗ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

๒.๙ จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑๐ จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผนการสนับสนุน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุแรกเกิดถึง ๖ ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและ

สภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวัน มีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๓.๑.๑ กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย ๓ - ๔ ปี มีความสนใจประมาณ ๘ - ๑๒ นาที

วัย ๔ - ๕ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๒ - ๑๕ นาที

วัย ๕ - ๖ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที

๓.๑.๒ กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓ กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือก ตัดสินใจคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที

๓.๑.๔ กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๓.๒.๓ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาความคิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษาเอกสารที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่ง ที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษา ให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับเด็กอายุแรกเกิด - ๖ ปี ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๖) ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสิ่งที่หลักสูตรได้กำหนดและได้ปลูกฝังแก่เด็กระหว่างการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพ ตามประเภทและสภาพกว่าพิการ ตามบริบทหรือความพร้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความภูมิใจในความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษสามารถปรับใช้และดำเนินการในรูปแบบกิจกรรมโครงการหรือการบูรณาการกิจกรรมดังสาระสำคัญต่อไปนี้

- ๑) กิจกรรมวิชาการ
- ๒) กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม
- ๓) กิจกรรมทัศนศึกษา
- ๔) กิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

บริการเสริมหลักสูตร

เป็นบริการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในด้านอื่น ๆ ได้แก่

๑. กายภาพบำบัด
๒. กิจกรรมบำบัด
๓. แก้ไขการพูดโดยครู
๔. แพทย์แผนไทย
๕. ธาราบำบัด
๖. การบริการจิตวิทยา
๗. ศิลปะบำบัด
๘. การพยาบาล

เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ต้องใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ของแต่ละบุคคล รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นมาประกอบในการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ นั้น ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือพิจารณาเลือกใช้จากคู่มือรายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษามาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมและสื่อสาร ให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้เด็กพิการเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงควรดำเนินการดังนี้

๑. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อ นวัตกรรม และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษา และชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน

๒. จัดทำ จัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กพิการ ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดทำ จัดหาสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนรู้

๓. เลือกใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เหมาะสม และหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างของแต่ละบุคคล

๔. ประเมินความเหมาะสมคุณภาพของเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ ที่เลือกใช้ในการจัดการเรียนรู้

๕. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กพิการ

๖. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ เป็นต้น

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิดถึง ๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน ทั้งนี้โดยใช้กรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก ตามความต้องการจำเป็น ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาและทบทวนแผนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อประเมินความสามารถตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ทั้งนี้ นักสหวิชาชีพและผู้ปกครองต้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตามช่วงอายุ

๑. แนวทางการประเมินพัฒนาการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กำหนดเป้าหมายคุณภาพของเด็กโดยยึดพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

๑.๑ การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินน้ำหนักส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การรู้จักความปลอดภัย การเคลื่อนไหว และการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกาย และการใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างประสานสัมพันธ์กัน

๑.๒ การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ ความสนใจ ความสามารถ และมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้สึกภูมิใจ ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัดอดออมและพอเพียง

๑.๓ การประเมินพัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระวังภัยจากคนแปลกหน้าและสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๔. การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การทำงานศิลปะ การแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้

๑.๕ พัฒนทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการแต่ละประเภท

๑.๕.๑ การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเห็น ประกอบด้วย ความสามารถในการบูรณาการประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ในการดำรงชีวิต ความสามารถในการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวของคนตาบอด การเตรียมความพร้อมในการอ่าน และเขียน อักษรเบรลล์ ความสามารถในการอ่าน และเขียนอักษรเบรลล์ พยัญชนะไทยที่มีเซลล์เดียว และตัวเลข และความสามารถในการใช้ลูกคิด

๑.๕.๒ การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วย ความสามารถใช้และดูแลเครื่องช่วยฟัง ความสามารถในการได้ยินที่หลงเหลืออยู่ในชีวิตประจำวัน ความสามารถแปลงเสียงหรือพูดตามแบบ ความสามารถอ่านริมฝีปาก ความสามารถใช้ภาษาท่าทางและภาษามือในการสื่อสาร และความสามารถสะกดนิ้วมือ

๑.๕.๓ การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย ความสามารถสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ความสามารถดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน

๑.๕.๔ การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ประกอบด้วย การดูแลสุขอนามัยเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน ความสามารถใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้ายตนเอง ความสามารถใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์เสริม กายอุปกรณ์ อุปกรณ์ดัดแปลง ความสามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการเรียนรู้ และการควบคุมอวัยวะที่ใช้ในการพูด การเคี้ยว และการกลืน

๑.๕.๕ การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความสามารถในการรับรู้การได้ยิน ความสามารถในการรับรู้การเห็น ความสามารถในการจัดลำดับความคิด ความสามารถในการจัดระเบียบตนเอง และความสามารถในการบอกตำแหน่ง/ทิศทาง

๑.๕.๖ การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะความบกพร่องทางการพูดและภาษา ประกอบด้วย ความสามารถควบคุมอวัยวะในการออกเสียง สามารถออกเสียงตามหน่วยเสียงได้ชัดเจน สามารถแปลงเสียงให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละคน และความสามารถควบคุมจังหวะการพูด

๑.๕.๗ การประเมินทักษะเป็นเฉพาะความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ประกอบด้วย ความสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ความสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม และความสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคม

๑.๕.๘ การประเมินทักษะจำเป็นเฉพาะบุคคลออทิสติก ประกอบด้วย การตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้เหมาะสม ความสามารถในการเข้าใจภาษาและแสดงออกทางภาษาได้อย่างเหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์

๒. ขั้นตอนการประเมิน

การประเมินพัฒนาการเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ควรมีการประเมินพัฒนาการโดยใช้แบบประเมินที่หลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลและร่วมประเมิน ทั้งนี้ใช้กรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ตามความต้องการจำเป็น ทั้งก่อน ระหว่างและสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

๒.๑. การประเมินพัฒนาการในแต่ละช่วงอายุ

๒.๑.๑ ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา พิจารณากิจกรรมในการอบรมเลี้ยงดู ลักษณะความพิการของเด็กแต่ละประเภท การจัดประสบการณ์ที่สะท้อนพัฒนาการของเด็ก

๒.๑.๒ วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการ โดยใช้แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี และแบบประเมินหรือแบบทดสอบมาตรฐานของนักสหวิชาชีพ แบบบันทึกพฤติกรรม เหมาะที่จะใช้

บันทึกพฤติกรรมของเด็ก การบันทึกรายวันเหมาะกับการบันทึกกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน การบันทึกการเลือกของเด็กเหมาะสำหรับบันทึกลักษณะเฉพาะและปฏิกิริยาที่เด็กมีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้ดูแลที่จะเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการให้เหมาะสม เพื่อจะได้ผลของพัฒนาการที่ถูกต้องตามพัฒนาการ

๒.๑.๓ ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการหลังจากที่ได้วางแผนและเลือกเครื่องมือที่จะใช้ ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้ว ก่อนจะลงมือประเมินและบันทึกจะต้องอ่านคู่มือหรือคำอธิบายวิธีการใช้ เครื่องมือนั้น ๆ อย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือ และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ต่อไป

๒.๑.๔ ประเมินและสรุป ในการประเมินและสรุปนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลจะต้องเก็บ รวบรวมข้อมูลของสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น การประเมินพัฒนาการด้วยวิธีการสังเกต เครื่องมือที่ใช้คือ แบบ สังเกต วิธีการสนทนา เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสนทนา อาจเป็นการบันทึกการสนทนายหว่างเด็กกับเด็ก หรือเด็กกับครู พิจารณาผลงานโดยเปรียบเทียบกับพัฒนาการ การประเมินควรประเมินหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ ข้อมูลว่าเด็กมีพัฒนาการอย่างไร ทำอะไรได้มากน้อยเพียงใด และสรุปผล

๒.๑.๕ รายงานผลการประเมิน เมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการของเด็กแล้ว พ่อแม่ หรือ ผู้ดูแลจะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลนี้ไปยังผู้ใดและเพื่อจุดประสงค์อะไร และจะต้องใช้รูปแบบใด สำหรับการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันโดยพ่อแม่ ผู้ดูแล มีการประเมินพัฒนาการเพื่อเฝ้าระวังและเป็น ข้อมูลในการพบแพทย์ และอาจนำไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ สำหรับผู้ดูแลเด็กในศูนย์การศึกษาพิเศษ จะต้องรายงานต่อผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อให้ทราบว่าการกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจัดให้เด็กนั้นส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านได้ตามจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กต่อไป

๒.๑.๖ ผู้ดูแลเด็กจะต้องรายงานผลของการประเมินพัฒนาการไปยังผู้ปกครองเด็ก ตามแบบ รายงานผลการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนไปยังผู้ปกครองเด็ก และถ้าผู้ดูแลเด็กมีข้อเสนอแนะหรือจะขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก็อาจเขียนเพิ่มเติมลงไปในสมุดรายงานได้ และต้องคำนึงเสมอไม่ว่าจะใช้แบบรายงานใดข้อมูลควรจะต้องมีความหมาย เกิดประโยชน์แก่เด็กเป็นสำคัญ

๒.๑.๗ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญมาก ผู้ดูแลเด็กต้องตระหนักว่าการทำงาน ร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญ ผู้ดูแลเด็กควรยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ผู้ดูแลเด็กจะต้องต้อนรับผู้ปกครองที่มาศูนย์การศึกษาพิเศษ ขอขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือ เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานเรื่องเด็ก พูดคุยด้วยตนเองหรือทางโทรศัพท์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงความสำคัญของตนเองและต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาเด็กของตน

๒.๒ การประเมินมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

ผู้สอนต้องวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และกำหนดสิ่งที่ประเมินจากการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เพื่อวางแผนการประเมินพัฒนาการ ดังนี้

๒.๒.๑ การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์ ได้มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ รายปีที่สอดคล้องของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ และกำหนดกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกม การศึกษา หรือใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามที่สถานศึกษากำหนดในการพัฒนาเด็ก

๒.๒.๒ การกำหนดประเด็นการประเมิน

เป็นการกำหนดพัฒนาการที่ต้องการประเมิน คือ สภาพที่พึงประสงค์ที่นำมากำหนดเป็น จุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน และทักษะที่จำเป็นเฉพาะความ พิจารณ์ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเชื่อมโยงไปยังจุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ดังนั้น ประเด็นการประเมินจึงประกอบไปด้วยจุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

๓. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนต้องวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินให้ เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน/ชิ้นงาน การพูดคุย หรือสัมภาษณ์เด็ก วิธีการที่ ครูผู้สอนเลือกใช้ต้องมากกว่า ๒ วิธีการ หรือใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น

- ๑) การสังเกตและการบันทึก
- ๒) การบันทึกการสนทนา
- ๓) การสัมภาษณ์
- ๔) สารนิทัศน์สำหรับเด็กเพื่อการประเมินพัฒนาการ
- ๕) การประเมินการเจริญเติบโต
- ๖) การประเมินผลงานและชิ้นงาน
- ๗) ฯลฯ

๔. เกณฑ์การประเมิน

ในการวัดและประเมินผลมีวิธีการและเกณฑ์การประเมินดังนี้

๑. วิธีการวัดและประเมินผล ใช้การสังเกตพฤติกรรม หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสมกับศักยภาพของ แต่ละบุคคล เช่น การสัมภาษณ์ การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น และประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมของพัฒนาการแต่ละด้านที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือแผนให้บริการ ช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว

๒. เกณฑ์ในการประเมินผล ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ดำเนินการประเมินจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือ แผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ๑) ด้านพัฒนาการ ตัดสินคุณภาพผู้เรียนเป็น ๕ ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง
- ๒) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัดสินเป็น ๕ ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง
- ๓) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตัดสินเป็น ผ่าน และไม่ผ่าน

๕. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้สอนวางแผนการประเมินพัฒนาการแล้วควรทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่ม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพูดคุย หรือสัมภาษณ์เด็ก หรือการประเมินผลงาน/ชิ้นงาน ของเด็ก อย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมเด็กทุกคนแล้วสรุปลงในแบบบันทึกผลการ ประเมินสภาพที่พึงประสงค์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ ผู้สอนควรเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยสภาพที่พึงประสงค์ ๑ ข้อ ควรได้รับการประเมินพัฒนาการอย่างน้อย ๒ ครั้ง ต่อ ๑ ภาคเรียน ระยะเวลาควรเป็นการประเมินเพื่อความก้าวหน้า ไม่ควรเป็นการประเมินเพื่อตัดสินพัฒนาการของเด็ก ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการตามสภาพที่พึงประสงค์จึงเป็นการสะสมเพื่อยืนยันว่าเด็กเกิดพัฒนาการตามสภาพที่พึงประสงค์นั้น ๆ ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ

๖. การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ รายมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมของพัฒนาการรายด้าน ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง สำหรับแนวทางการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตัวบ่งชี้ ควรใช้ฐานนิยม (Mode) ไม่ควรนำค่าระดับคุณภาพของสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าเฉลี่ย ในกรณีมีฐานนิยมมากกว่า ๑ ฐานนิยม คือ มีระดับคุณภาพซ้ำมากกว่า ๑ ระดับคุณภาพ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละตัวบ่งชี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา และหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

๗. การรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการนำข้อมูลไปใช้

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเป็นการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินพัฒนาการและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง การรายงานผลการประเมินพัฒนาการสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการแต่ละด้าน ที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๓ ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิด - ๖ ปี ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๕)

แนวทางการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช ๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๖)

๑. ศึกษาหลักสูตร

ศึกษามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในแต่ละช่วงอายุจริงหรืออายุพัฒนาการของเด็ก

๒. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก

ประวัติครอบครัว ประวัติทางการแพทย์ ประวัติทางการศึกษา ประสิทธิภาพการ

๓. ประเมินพัฒนาการเด็ก

๓.๑ ใช้แบบประเมิน DSPM แบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอายุแรกเกิดถึง ๖ ปี ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี ต้นปีการศึกษาหรือตั้งแต่เริ่มเข้ารับบริการโดยครูและผู้ปกครอง

๓.๒ ใช้แบบประเมินหรือแบบทดสอบมาตรฐานที่หลากหลาย โดยนักสหวิชาชีพ

๓.๓ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

๔. จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

๔.๑ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และตรวจสอบหรือประเมินพัฒนาการ

๔.๒ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีองค์ประกอบดังนี้

๔.๒.๑ ข้อมูลทั่วไป

๔.๒.๒ ข้อมูลด้านการแพทย์หรือด้านสุขภาพ

๔.๒.๓ ข้อมูลด้านการศึกษา

๔.๒.๔ ข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็น

๔.๒.๕ การกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ

๔.๒.๖ ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

๔.๒.๗ คณะกรรมการจัดทำแผน

๔.๒.๘ ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน

๕. จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) ที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มาดำเนินการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยการวิเคราะห์งานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการเรียงลำดับกิจกรรมที่ง่ายไปสู่กิจกรรมที่ยากขึ้น หรือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมไปสู่กิจกรรมที่เป็นนามธรรม ให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคล

๖. จัดทำแผนการจัดประสบการณ์

๖.๑ ศึกษามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามช่วงอายุของเด็ก เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

๖.๒ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างหลากหลาย ครอบคลุมสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครบทุกสภาพที่พึงประสงค์ในช่วงอายุจริงหรืออายุพัฒนาการ

๗. จัดกิจกรรมการเรียนรู้

๗.๑ จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกมการศึกษา หรือใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามที่ศูนย์การศึกษาพิเศษกำหนดในการพัฒนาเด็ก

๗.๒ ในการจัดกิจกรรมให้คำนึงถึงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของเด็กแต่ละคน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นตามที่วางแผนไว้

๗.๓ ในบางทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการหรือบางทักษะที่เป็นปัญหาของเด็ก อาจต้องจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล

๘. ประเมินพัฒนาการ

๘.๑ ประเมินตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ซึ่งมี ๕ ระดับ เป็นระบบตัวเลข คือ ๕, ๔, ๓, ๒, ๑ หรือเป็นระบบที่ใช้คำสำคัญ เช่น ดีเยี่ยม, ดีมาก, ดี, พอใช้, ปรับปรุง หรือตามที่สถานศึกษากำหนด อย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

๘.๒ ประเมินอายุพัฒนาการเมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบกับต้นปีการศึกษา

๙. สรุป และรายงานผล

๙.๑ สรุปผลการประเมินเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และรายงานผู้บริหาร และผู้ปกครอง

๙.๒ สรุปผลการประเมินพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ในช่วงอายุของเด็กทุกมาตรฐานและรายงานผู้บริหาร และผู้ปกครอง

๙.๓ สรุปผลการประเมินอายุพัฒนาการเด็ก และรายงานผู้บริหาร และผู้ปกครอง

การสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑

การสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเฉพาะความพิการ หรือโรงเรียนจัดการเรียนรวม หรือศูนย์การศึกษาพิเศษในระดับที่สูงขึ้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ หรือระดับที่สูงขึ้น จะประสบผลสำเร็จได้ บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อการระหว่างหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมต่อการศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

๑.๑ จัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้สอนระดับประถมศึกษา ร่วมกันสร้างความเข้าใจรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา เพื่อผู้สอนทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนได้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

๑.๒ จัดหาเอกสารหลักสูตรและเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจ อย่างสะดวกและเพียงพอ

๑.๓ จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ร่วมกัน

๑.๔ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อ

๑.๕ จัดกิจกรรมให้ความรู้ กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ และจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับและให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดี

ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานกับสถานศึกษาที่คาดว่าจะเด็กจะไปเข้าเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือเด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ได้

๒. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยผู้สอนควรดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

๒.๒ พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

๒.๓ จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอน ตลอดจนการสำรวจสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๒.๔ จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือที่เหมาะสมกับวัยเด็กที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องกับรอยเชื่อมต่อในการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย โดยควรดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ จัดกิจกรรมให้เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง มีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้สอนและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ก่อนเปิดภาคเรียน

๓.๒ จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้อง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสมากิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

๓.๓ จัดกิจกรรมร่วมกันกับเด็กในการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

๓.๔ จัดกิจกรรมช่วยเหลือ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

๓.๕ เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครอง

พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ควรดำเนินการดังนี้

๔.๑ ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ

๔.๒ จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

๔.๓ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

๔.๔ จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่นนิทาน อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนา พูดคุย ชักถามปัญหาในการเรียน ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ

๔.๕ ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลาน เพื่อช่วยให้บุตรหลานปรับตัวได้ดีขึ้น

๕. คณะสหวิชาชีพ

คณะสหวิชาชีพ เป็นคณะผู้ให้บริการประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักอรรถบำบัด นักโภชนาการ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์แผนไทย และครูการศึกษาพิเศษ มีส่วนร่วมในการประเมิน รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาเด็ก

การให้บริการช่วงเชื่อมต่อหรือการส่งต่อ

บริการช่วงเชื่อมต่อ หมายถึง การเตรียมผู้เรียนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยหรือเกิดการปรับตัวให้คุ้นเคยกับกิจกรรมใหม่ สภาพแวดล้อมใหม่ หลักสูตรหรือโปรแกรมพัฒนาใหม่ ก่อนที่จะเปลี่ยนผ่านไปสู่กิจกรรมสภาพแวดล้อม หลักสูตรหรือกิจกรรมนั้น ๆ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรจัดทำแผนบริการช่วงเชื่อมต่อให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย

๑. การให้บริการช่วงเชื่อมต่อเพื่อเข้าสู่ระดับกิจกรรม/ สภาพแวดล้อมใหม่
๒. การให้บริการช่วงเชื่อมต่อเพื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียน
๓. การให้บริการช่วงเชื่อมต่อเพื่อเข้าสู่ชั้นเรียน
๔. การให้บริการช่วงเชื่อมต่อเพื่อเข้าสู่โรงเรียน / สถานศึกษา

การส่งต่อ หมายถึง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนทั้งภายในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี และระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานีกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการที่เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย

การส่งต่อภายใน คือ การประสานการส่งต่อภายในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการที่เหมาะสม สอดคล้องตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล ประกอบด้วย การส่งต่อระดับชั้นเรียน ระดับการจัดการศึกษา การส่งต่อระดับหลักสูตร โปรแกรมพัฒนา หรือการเปลี่ยนรูปแบบการรับบริการ

การส่งต่อภายนอก คือ การประสานระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการที่เหมาะสม สอดคล้องตามศักยภาพผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยกำหนดรูปแบบการส่งต่อดังนี้

๑. ด้านการศึกษา เป็นการส่งต่อเพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการด้านการศึกษาที่สูงขึ้น ได้แก่ การส่งต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษด้วยกัน ส่งต่อโรงเรียนเฉพาะความพิการ หรือโรงเรียนเรียนรวม ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล
๒. ด้านการแพทย์ เป็นการส่งต่อเพื่อขอคำปรึกษา / ความคิดเห็นของแพทย์ ตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์ แก้ไขความพิการหรือฟื้นฟูสมรรถภาพตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม
๓. ด้านสังคม เป็นการส่งต่อเพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการทางสังคมสงเคราะห์ตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล ได้แก่ การขอรับสวัสดิการหรือบริการตามสิทธิที่พึงได้รับตามกฎหมาย
๔. ด้านอาชีพ เป็นการประสานระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานีกับผู้ประกอบการ เพื่อส่งต่อผู้เรียนเข้าสู่การประกอบอาชีพ

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา

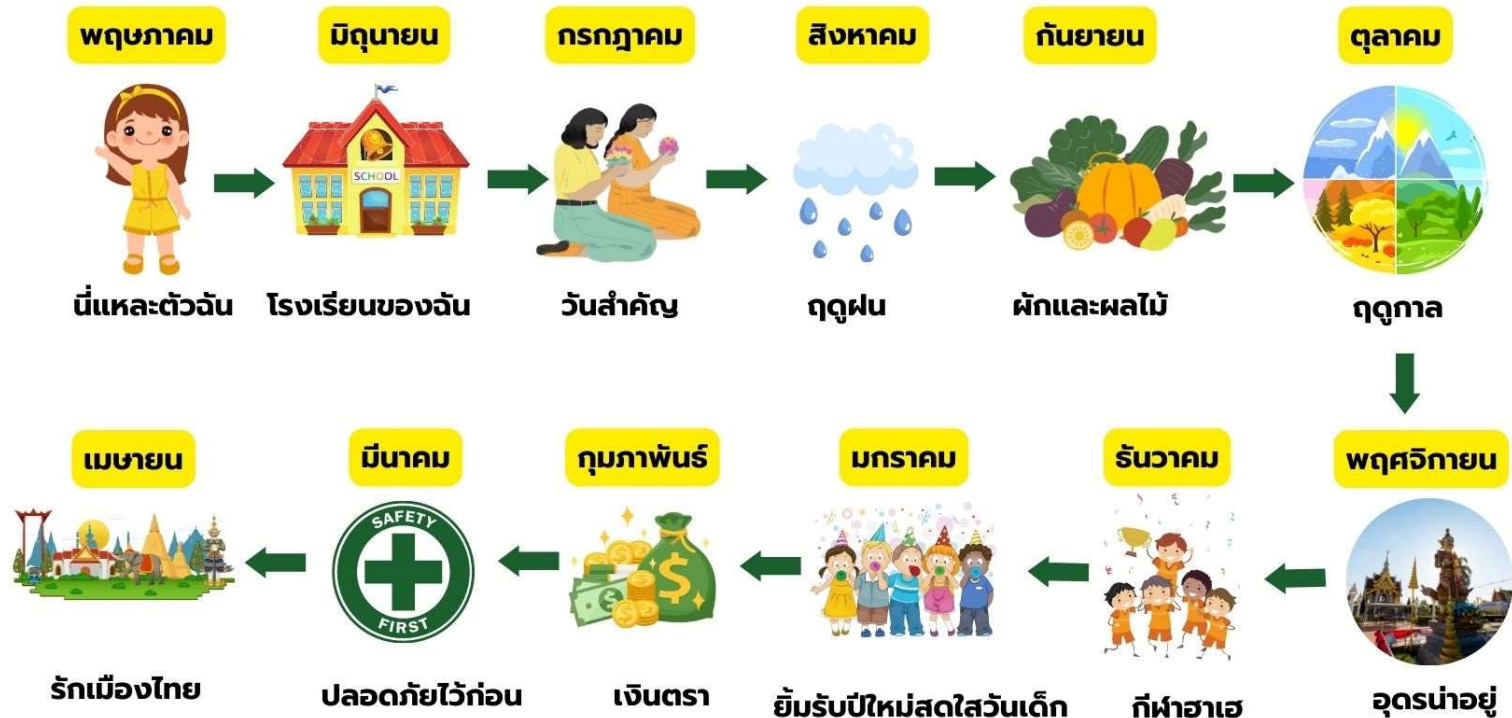
อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน วางแผน และดำเนินการจัดการศึกษา ปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ บริหารการศึกษา กระบวนการนิเทศ และระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการ ที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่มาจากบุคคลทุกระดับ และทุกอาชีพ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชน ทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสภามหาวิทยาลัย เด็กปฐมวัยต่อไป

ภาคผนวก

กำหนดการสอนตามสาระที่ควรเรียนรู้ (พฤษภาคม พ.ศ.2566 – เมษายน พ.ศ.2567)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช 2564 (ฉบับปรับปรุง 2566)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี พุทธศักราช 2564
(ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566)

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

